

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**18-30 YAŞ ARASI EVLİ ÇİFTLERDE AYRILIK
ANKSİYETESİNİN EVLİLİK DOYUMU ÜZERİNE
ETKİSİNİN KADIN VE ERKEKLERDEKİ İLİŞKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Gökçe GÜLERSOY

Danışman

Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN

İstanbul-2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Gökçe GÜLERSOY

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : 18-30 Yaş Arası Evli Çiftlerde Ayrılık Anksiyetesinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin Kadın ve Erkeklerdeki İlişkisi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 18.02.2021

Sayfa Sayısı : 93

Tez : Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN

Danışmanları

Dizin Terimleri : Ayrılık Anksiyetesi, Aile, Evlilik Uyumu

Türkçe Özet : Yaptığımız araştırmanın amacı 18-30 yaş arası evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisini incelemektir.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Gökçe GÜLERSOY

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**18-30 YAŞ ARASI EVLİ ÇİFTLERDE AYRILIK
ANKSİYETESİNİN EVLİLİK DOYUMU ÜZERİNE
ETKİSİNİN KADIN VE ERKEKLERDEKİ İLİŞKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Gökçe GÜLERSOY

Danışman

Prof. Dr. Ayten Erdoğan

İstanbul-2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gökçe GÜLERSOY

./ ./2021

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Gökçe Gülersoy' un “**18-30 Yaş Arası Evli Çiftlerde Ayrılık Anksiyetesinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin Kadın Ve Erkeklerdeki İlişkisi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Başkan _____

Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN
(Danışman)

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Arzu SOMAY

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

..././2021

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Ayrılma anksiyetesi anne ya da bağlanma nesnesinden ayrılık yaşama veya ayrılık düşüncesinin yer alması olarak ifade edilmektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ise yaşamın erken dönemlerinde kendini gösteren ve çocukluk ayrılık anksiyetesi ile benzer semptomlar taşıyan anksiyete bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda araştırmada, erken evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki farkının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma, “ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini Bursa ilinde yaşayan 18-30 yaşındaki (100 kadın ve 100 erkek) bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bursa ilinde yaşayan 18- 30 yaşında (100 kadın ve 100 erkek) evlilik yapmış, evli çiftler oluşturmaktadır. Araştırmada 18-30 yaş arası evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisinin belirlenmesi amacıyla genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline göre yapılacaktır. Araştırma bulgularına göre cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerinin evlilik doyumunu yordamadıkları görülmüştür. Evlilik doyumu ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlik ayrılma anksiyetesinin evlilik doyumunu yordadığı saptanmıştır. Cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin Yetişkinlik ayrılma anksiyetesini yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:Ayrılık Anksiyetesi, Aile, Evlilik Uyumu

SUMMARY

Separation anxiety is expressed as the idea of separation from the mother or attachment object, or the idea of separation. Adult separation anxiety disorder (GAD) is defined as an anxiety disorder that manifests itself in the early stages of life and has similar symptoms to childhood separation anxiety. In this context, the aim of the study is to determine the difference in the effect of separation anxiety on marital satisfaction in early married couples with the “relational scanning model”. The population of the study consists of individuals aged 18 and over (100 women and 100 men) living in Bursa.

The sample of the study is composed of married couples who are 18 years old and over (100 women and 100 men) living in Bursa province. In the study, in early married couples, it will be done according to the relational scanning model, one of the general screening models. According to the findings of the study, it was observed that the variables of gender, age and education level did not predict marital satisfaction. A significant relationship was found between marital satisfaction and adult separation anxiety. It was found that adult separation anxiety predicted marital satisfaction. It was found that the variables of gender and educational status predicted Adulthood separation anxiety.

Keywords: Separation Anxiety, Family, Marital Adjustment

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
EKLER LİSTESİ.....	viii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi.....	4
1.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	7
2.1.1. Tanım.....	7
2.1.2. Epidemiyolojisi	9
2.1.3. Etiyolojisi	10
2.1.4. Klinik Özellikleri.....	10
2.1.5. Ayırıcı Tanı	11
2.1.6. Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Komorbiditesi	12
2.2. Aile Ve Aile İşlevleri	13
2.2.1. Aile Tanımları	13
2.2.2. Aile Ve Evlilik İle İlgili Yaklaşımlar	15
Yapısal Aile Yaklaşımı	15
Varoluşsal Aile Yaklaşımı	16
Bilişsel-Davranışçı Aile Yaklaşımı	16
Kuşaklar Arası Aile Terapisi	17
2.2.3. Aile İşlevleri	17

2.2.4. İşlevi Yüksek Ve Düşük Ailelerin Genel Görünümü.....	20
2.3.Evlilik Ve Evlilik Doyumu	22
2.3.1. Evlilik Tanımları	22
2.3.2. Evlilik Doyumu: Tanımı Ve Kapsamı.....	24
2.3.3. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler	26
2.4. İlgili Çalışmalar.....	28
2.4.1. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesiİle İlgili Yapılan Çalışmalar	28
2.4.2. Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	31
3.3. Veri Toplama Araçları	31
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	31
3.3.2. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği.....	31
3.3.3. Evlilik Doyumu Ölçeği	32
3.4. Verilerin Analizi	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
KAYNAKÇA	59
EKLER.....	74

KISALTMALAR

- YAAB** : YETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ BOZUKLUĞU
AAB : AYRILIK ANKSİYETESİ BOZUKLUĞU
EDÖ : EVLİLİK DOYUMU ÖLÇEĞİ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Örneklem Grubunun Sosyodemografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	33
Tablo 4.2 Örneklem Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Ait Betimsel İstatistikleri.....	35
Tablo 4.3 Örneklem Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu.....	35
Tablo 4.4 Kadın Örneklem Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu.....	36
Tablo 4.5 Erkek Örneklem Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu.....	37
Tablo 4.6 Örneklem Cinsiyet Değişkenine Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları İçin Uygulanan Bağımsız t-Testi Analizi Sonuç Tablosu.....	38
Tablo 4.7 Örneklem Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4.8 Örneklem Maddi Durum Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.9 Örneklem Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.10 Erkek Örneklem Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.11 Erkek Örneklem Maddi Durum Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.12 Erkek Örneklem Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.13 Kadın Örneklem Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	45
Tablo 4.14 Kadın Örneklem Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları.....	46

Tablo 4.15 Kadın Örneklemin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları..... 47

EKLER LİSTESİ

EK-A KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK-BEVLİLİK DOYUMU ÖLÇEĞİ

EK-CYETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ ÖLÇEĞİ

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın yürütülmesi sırasında büyük katkılarından dolayı danışmanım Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN'a, eğitim ve kariyer hayatımda her daim destek olan aileme teşekkür ederim

GİRİŞ

Evlilik kurumunu etkileyen evlilik doyumu kavramının pek çok değişkenden etkilendiği düşünülmektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesinin de bu değişkenlerden biri olduğu görülmektedir. Bu düşünce kapsamında araştırmada evlilik doyumu, yetişkin ayrılma anksiyetesi ve demografik değişkenlere yer verilmiştir. İkili ilişkiler özellikle 1970'li yıllardan itibaren psikoloji alanında yapılan araştırmaların en önemli konularından biri olmuştur (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2000). Eşler arasındaki iletişim ve etkileşim, aile yaşamının temeli olmaktadır. Eşler aynı evi paylaşmakta, alınan kararların sorumluluğunu birlikte almakta ve duygusal açıdan da birbirlerine bağlanmaktadır. İki insan birlikte olmaya başladıkları andan itibaren, daha önceki bireysel yaşam biçimlerini değiştirmeye ve yeni etkileşim biçimleri denemeye başlarlar. Bu aynı zamanda, bireylerin dış sosyal dünya ve kendi iç dünyalarıyla, kök aileleriyle vb. ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi demektir (Çınar, 2008). Bu yakın ilişki içerisinde evli çiftlerin arasında farklı nedenlerden ötürü sorunların çıkması olasıdır. İki kişi arasındaki iletişim kopuklukları, duyguların bastırılması, sorunların çözümlenememesi ile sonuçlanır ki her iki taraf açısından da böyle bir evlilik, kişilerin gerek ruhsal gerek fiziksel sağlıklarını olumsuz etkileyebilmektedir (Demiray , 2006).

Evlilik, kişilerin talep ve umutlarını karşılayarak, mutlu olabilmek adına gerekli olan doyumu temin etmek için fayda sağlayan bir olgudur. Eşlerin evlilik süreçlerinde birlik ve beraberlik içerisinde yaşıyor olmaları, sağlıklı bir ilişkiyi koruyabilmeleri adına evliliklerinde hissettikleri doyumun etkisi, önemli bir rol oynamaktadır. Evlilik doyumu ise evlilik süresince eşlerin ilişkiden aldıkları haz duygusunu barındıran bir zamandır(Kafkaslı, 2019). Evlilikte doyumun sağlanmadığı durumlarda boşanmalar söz konusu olabilmektedir. Bu durum sonucunda ise hem eşler hem de çocuklar olumsuz yönden etkilenmektedirler. Sonuç olarak, evlilik kişinin yaşamdan duyduğu memnuniyeti direkt olarak etkilemesi nedeniyle önemli bir yapıdır(Taşköprü, 2013). Evlilik, birçok değişkeni içeren karmaşık bir süreçtir. Her evlilikte, bireylerin kendi özellikleri, kişilik yapıları ve ruhsal durumları evliliğe etki etmektedir. Bireylerden birinin ruhsal durumundaki bozukluk evlilik uyumlarını düşürmektedir. Yakın ilişkilerde herhangi bir bozukluğun yaşanması, araya uzaklıkların girmesi ve yaşanan yalnızlık durumu kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde önemli olumsuz etkilere neden olabilmektedir.

Evlilik uyumunu etkileyebilecek, depresyon kadar yaygın hatta daha sık karşılaşılan psikolojik bir durum ise anksiyetedir(Güçlü, 2008).Anksiyete gerçek ya da düşsel olarak yaşanan yaygın olaylar ya da durumlardan kaynaklanan endişe, belirsizlik ve korku duyma durumudur.Anksiyete ataklarının en yaygın nedeni, kişinin ciddi tehlike altında olduğunu düşünmesidir. Ayrılma anksiyetesi, kişinin temel bağlanma figüründen ayrılma durumunda ya da ayrılma beklentisinde endişe duyması halidir. Diğer bir tabirle ayrılma anksiyetesi, bireyin evden ya da kişinin güçlü bir duygusal bağlılığı olduğu insanlardan ayrılma konusunda aşırı endişe duyduğu kaygı bozukluğudur. Patolojik olarak daha çok yaşlılar, çocuklar, ergenler ve nadiren yetişkinlerde görülmektedir. Bağlanma kuramından temel alan ayrılma anksiyetesi gelişim sürecinin doğal bir parçasıdır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun tahmini yaşam boyu görülme sıklığı yaklaşık % 6,6'dır. Her ne kadar yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun nedenleri kesin olarak bilinmese de, etiyojisine ve klinik görünümüne hem genetik hem de çevresel etkenlerin katkıda bulunduğu düşünülmektedir (Bandelow, Tichauer, & Spath, 2001).

İlişkilerle ilgili cinsiyet farklılıkları da araştırmacıları merakla düşürmüştür. Genellikle kadınlar, ters giden olayları daha erken fark ederler. Kadınların ilişki ile ilgili algılarının, ilişkiden bir yıl sonraki aldıkları doyum ile ilintili olduğu, erkeklerde ise, algı ve gelecekteki doyum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür(Fincham & Bradbury, 1987). Kadınlar, ilişkileri iyi ya da kötü fark etmeksizin tüm zamanlarda düşünmekte, erkeklerse sadece olaylar kötüleştiğinde ilişkilerini düşünmeye başlamaktadırlar (Hortaçsu, 1991). Erkeklerin psikolojik yardım almaya ilişkin kadınlara oranla olumsuz tutumlarının varlığı da tespit edilmiştir. Araştırmalar geleneksel erkeklik rolü normlarını kuvvetle benimseyen erkeklerin karşı cinsle ilişkilerinde saldırgan ve şiddet eğilimli olduklarını; eşleri tarafından soğuk, uzak, birlikte vakit geçirmekten hoşlanmayan, öfkeli, saldırgan bireyler olarak algılandıklarını göstermektedir. Bu erkeklerin evlilik doyumlarının düşük olduğu görülmektedir. Kadınlık rolünün erkeklik rolüne göre evlilik uyumu ile daha yüksek ve olumlu bir ilişki gösterdiği vurgulanmaktadır (Peterson, Donald, & Elliott, 1989). Ayrıca kadınların ilişkiden sağladıkları doyumun, eşlerinin iyi iletişim, sıcaklık gibi yönlerinden etkilendiği de görülmektedir. Bunun yanı sıra Erkeklerin doyum düzeyinde, çocuklarının ergenlik çağına doğru bir düşme görüldüğünü ortaya koymaktadır. En dikkati çeken bulgu, kadının iş hayatına girmesinin doyum puanı

üzerinde etkiye sahip olmasıdır. Çalışan kadınlara bakıldığında gerginliğin, doyuma olumsuz etki yaptığı görülmektedir. Kadının çalıştığı durumlarda erkeklerin doyumları, kadının çalışmadığı evliliklerdeki erkeklere göre daha yüksektir. Ersanlı ve Kalkan'a (2008) göre, kadınlar evliliğin girişinde duygusal bir yönetici rolü için hazırlanırken, erkekler de bu görevin ilişkinin devamı için önemin daha az takdir etmekte ve bu şekilde başlamaktadır (Ersanlı & Kalkan, 2008). İncelenen bu araştırmalar evlilik doyumunun birçok değişkenden etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırmada 18-30 yaş arası evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumuna üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi

Evlilik doyumu günümüzde irdelenen ve tartışılan konular arasında yerini almaktadır. Her ne kadar kavram olarak nitelendirilse de günümüzde artan boşanmalarda bu kavramı etkileyen değişkenlerin tam olarak anlamlandırılmadığı söylenebilmektedir. Ayrılma anksiyetesinin cinsiyet değişkenine göre evlilik doyumunu etkilediği düşünülmektedir. Günümüzde boşanmaların artması ve aile terapistlerinin artış göstermesi bu konunun önemini ortaya koymaktadır. Evlilik doyumunu etkileyen değişkenlerin ortaya konması sebebi ile bu araştırmanın temel problemi 18-30 yaş evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkekler üzerinde farklılık var mıdır? olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Evlilik doyumu ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Evlilik doyumu ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Yetişkin Ayrılma anksiyetesi ile eğitim durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Yetişkin ayrılma anksiyetesi ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

1. Evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
2. Evlilik doyumu ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
3. Evlilik doyumu ile Eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
4. Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

5. Yetişkin Ayrılma anksiyetesi ile eğitim durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.
6. Yetişkin ayrılma anksiyetesi ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, 18-30 yaş arası evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. İnsanoğlunun içinde bulunduğu önemli sistemlerin başında aile ve evlilik gelmektedir. Aile örüntülerinin ve evlilik ilişkilerinin incelenmesi gerek kuramsal gerekse klinik amaçlar için önem taşımaktadır. Evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi, her iki eşin kişilik özelliklerinin, eşlerin birbirlerine karşı tutumlarının ve eşler arasındaki etkileşimin araştırılmasını içermektedir. Eşin, evlilik ilişkisi içinde diğer eş tarafından nasıl algılandığının bilinmesi sorunların önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Evlilikle ilgili sorunlar evlilik kurumu ortaya çıktığı günden beri süre gelmektedir. Giderek artan boşanmalar, son yıllarda evlilik sorunlarındaki artışı göz önüne sermektedir. Gerek evlilik avukatlarının gerekse aile ve evlilik terapistlerinin çalışmaları son yıllarda hızlanmıştır. Bu çalışmaların birçok nedeni olabileceği gibi çiftler arasındaki iletişimin birçok faktörden etkilenerek zayıflaması, ciddi boyutta tamamen kopması ya da yok olması evlilik uyumunun incelenmesi ve iyileştirilmesi çabasını gerektirmektedir. Anksiyetesi yüksek kişiler problem çözmede, partnerleri ile sağlıklı iletişim kurmada sorun yaşamaktadırlar, bu durum, anksiyetesi yüksek kişilerin olayları abartılı algıları ile ilişkilendirilebilir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar, evlilik konusunu farklı yönlerden ele alarak farklı çözüm yolları denemeye olanak sağlayabilmektedir. Dünya üzerinde evlilik ve evlilik doyumuyla ilgili sorunlar zamanla yayılmaya başlamıştır ve ülkemizde de önlemler almayı gerektirecek kadar ciddi bir konu haline dönüşmüştür.

Evlilik ve evlilikteki doyumunu etkileyen çeşitli iç ve dış faktörler vardır. Farklı değişkenlerle ilgili çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Çağdaş kişilik kuramlarında temel açıklayıcı yapı olarak yer alan ve birçok psikolojik rahatsızlığa neden olan sebeplerden biri olan ayrılık anksiyetesi araştırma kapsamında ele alınmış bu bağlamda yapılan çalışmalara örnek bir veri kaynağı sağlanmıştır. Bu sayede ayrılık anksiyetesi ve evlilik doyumu konularında yapılan araştırmalara bir yenisi eklenerek alanda çalışan bireylerin konuya ilişkin vizyon geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmamızın varsayımları;

- 1) Araştırmada kullanılan örneklem büyüklüğü, evreni temsil edici niteliktedir.
- 2) Araştırmada kullanılan ölçeklerin çalışma konusuna uygun olarak seçildiğı varsayılmıştır.
- 3) Araştırmada uygulanan yöntem, araştırma amacına uygundur.
- 4) Örnekleme oluşturan evli bireyler ölçek ve anket sorularını samimiyetle, doğru ve yansız olarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Çalışmanın örnekleme evli bireyler ile sınırlıdır.
- 2) Araştırma evlilik süresi en az 1 yıl olan Bursa İli ve Osmangazi İlçelerinde ikamet eden, 2020 yılının Mayıs ve Haziran aylarında ulaşılan bireyler ve onların eşleri ile sınırlandırılmıştır.
- 3) Çalışma sonuçları Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğı ve Evlilik Doyumu Ölçeğinin ölçtükleri nitelikler ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi

2.1.1. Tanım

Ayrılma anksiyetesi anne veya diğer bağlanma yaşadığı bireylerden ayrılık durumu ya da ayrılma düşüncesi yaşaması olarak tanımlanmaktadır. Erken çocukluk yaşantısında bağlanılan bireylerden ayrılık yaşanması kaygı ve endişe durumunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrılma anksiyetesinin 3 ile 5 yaş çocuklarına etkisi üzerine yapılan araştırmalar bu yaş döneminde bağlanma nesnesinden ayrılma sonucunda ortaya çıkan kaygının normal bir durum olduğunu saptamaktadır (Bowlby, 1973). Ayrılma anksiyetesinin uzun süre devam etmesi, gelişimi olumsuz yönde etkilemesi veya işlevsellikte bozulma meydana getirmesi Ayrılma anksiyetesi bozukluğu olarak ifade edilmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1995). Ayrılma anksiyetesi çocuk bireylerin gelişimlerinde bir parça olarak görülmektedir. Bu endişe durumu 0-6 ay yaş diliminde gözlemlidir. 15 ve 21. Aylarda Ayrılma anksiyetesinin şiddetlendiği 3. yaşta ise azalma olduğu görülmektedir. Ayrılma anksiyetesi bozukluğu bağlanma nesnelere karşı duyulan ayrılık sonrası endişe ve korku olarak karşımıza çıkmaktadır (Akdeniz, Oral, & Aldemir, 2017).

Bağlanma modelinin bir kavramı olan Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu DSM-IV'te çocukluk çağı bozukluğu ismi ile ifade edilmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2000) Kişinin bağlanma nesnesi ile ayrılık yaşaması veya ayrılma korkusu sonucunda aşırı kaygı yaşaması ile kendini gösteren ayrılma anksiyetesi bozukluğu yetişkinlik döneminde de ortaya çıkabileceği literatür çalışmalarında saptanmıştır (Shear, Robert, & Walters, 2006). Manicavasagar ve Silovenin araştırma sonuçları yetişkinlik dönemi ayrılma anksiyetesi bozukluğu çocukluk yaşantısında yaşanan ayrılma anksiyetesinin devamı olarak ya da yetişkinlik döneminde başlayan bir bozukluk olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır (Manicavasagar, Silove, & Curtis, 2000).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) çocukluk döneminde yaşanan ayrılma anksiyetesi ile benzer belirti ve semptomlar göstermektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun hayatın erken dönemlerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan yetişkin bireyler bağlanma nesnesine zarar geleceği korkusu yaşamaktadırlar. Bu korku sonucunda bu bireylerin bağlanma

nesneleri ile yakın temas kurdukları görülmektedir (Manicavasagar, Silove, & Wagner, 2003).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan yetişkinler çocuk, ebeveyn, eş gibi temel bağlanma nesnelere ayrıldıklarında aşırı kaygı durumu yaşamaktadırlar. Ortaya çıkan bu kaygı ve korku durumu sebebiyle bu yetişkinler bağlanma nesneleri ile yakın temasta bulunma, iç içe olma ve yanlarında ayrılamama durumları yaşamaktadırlar (Mayseless & Scher, 2000).

Yetişkinlik yaşantısında karşılaşılan ayrılma anksiyetesi bozukluğunun yeni bir tanı olarak ifade edilip edilmemesi tartışma konusu olurken Silove ve arkadaşlarının çalışma sonuçları Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) çok boyutlu olduğunu, bu sebeple Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) tanı kategorisi olmasının yetersiz olduğunu göstermektedir. Fakat Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) başlangıcı, gidişi, aile yaşantısının ayrılma anksiyetesi bozukluğuna göre dikkat çekmesi ve işlevselliği bozması göz önüne alınarak tanı konulması önerilmektedir (Silove & Marnane, 2013).

Ayrılma anksiyetesi bozukluğu ile Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) arasındaki belirtilerin benzer olduğu görülmektedir. Fakat Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ileri yaşlarda görülmektedir. Bu bozukluğu yaşayan bireylerde bağlanma nesnelere zarar geleceği düşünceleri bulunmaktadır. Aynı zamanda bu bireylerin temel bağlanma nesnelere ayrılmaya karşı kaygı ve endişe yaşamaları panik atak geçirme riskini arttırmaktadır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) semptomları anne babalardan, eşten, çocuklardan ayrılma korkusu olarak görüldüğü gibi bu bireylerin başlarına bir şey geleceği düşüncesi olarak da görülmektedir (Manicavasagar, Silove, & Curtis, 1997).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) semptomlarında görülen temel bağlanma nesnelere ayrılma ve başlarına kötü bir şey geleceği düşüncelerinin genellikle çocukluk yaşantısında başlayan ayrılma anksiyetesi olduğu ifade edilmektedir. Ayrılma anksiyetesinin (AAB) çocukluktan yetişkinliği geçiş ile olduğu düşünülmektedir (Manicavasagar, Silove, & Wagner, 2003).

Literatür çalışmaları incelendiğinde yapılan bir araştırmada klinik ortamda takip edilen bireyler arasında Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) olan bireyler seçilmiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan yetişkinlerin,

çocukluk yaşantılarında yüksek derece ayrılık anksiyetesi yaşadıkları saptanmıştır. Bu araştırma ile ayrılma anksiyetesi tanısının yetişkin bireyler içinde konulabileceği be çocukluk yaşantısında ayrılma anksiyetesi bozukluğunun olma durumu ele alınabilmektedir (Manicavasagar, Silove, & Curtis, 2000).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ile aile etkileşimin incelendiği bir araştırmada çocukluk dönemi ayrılma anksiyetesi tanısı ile Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı arasında yüksek seviyede benzerlik olduğu görülmüştür. Yapılan bu araştırma çocuklarki ayrılma anksiyetesi bozukluğu ile anne babalardaki başka ayrılma bozukluğu ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu sonuç ayrılma anksiyetesi bozukluğu ile aile etkileşimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Manicavasagar, Silove, & Rapee, 2001).

2.1.2. Epidemiyolojisi

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) yakın zaman diliminde literatürde yer almıştır. (Vijaya, 2000). Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) çocukluk çağı ayrılma anksiyetesi ile benzer semptomlar ile ileriki yaş dönemlerinde görülen anksiyete bozukluğu olduğu bilinmektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan yetişkin bireyler bağlanma nesnelere zarar geleceği konusunda kaygı yaşamaktadırlar. Bu sebeple bu bireylerin bağlanma nesnelere ile yakın temas kurmaya çalıştıkları görülmektedir. Ayrılma durumu ve endişesi bu bireylerde panik atağa sebep olabilmektedir (Manicavasagar & Silove, 1997).

Geniş kapsamlı epidemiyojik çalışmalar arasında ilk olarak Ulusal Komorbidite Çalışması yer almaktadır. Bu çalışma sonuçlarına göre anksiyete veya duygudurum bozukluğu tanısı alan bireylerin 1/5'inde ayrılma anksiyetesi tanısı yer almadan Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) olduğu, 1/5'inde ise çocukluk çağı ayrılma anksiyetesi bozukluğu ve Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) görülmüştür. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ile çocukluk çağı ayrılma anksiyetesinin benzer belirtiler gösterdiği görülmektedir. Ayrılmaanksiyetesi bozukluğunun yetişkinlik yaşantısında ortaya çıkabildiği gibi çocukluk döneminde de ortaya çıktığı görülmektedir (Manicavasagar, Silove, & Curtis, 2000).

Shear ve arkadaşlarının yapmış oldukları epidemiyolojik araştırmada Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) hayat boyu yaygınlık oranının %6.6, yıllık yaygınlık oranının ise %1.9 olduğu sonucu elde edilmiştir. Toplum tarama sonuçları Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) kadın bireylerde 4 kat fazla olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde bu çalışma sonuçları Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) %77.5'inin yetişkinlik döneminde başladığını ve Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) başlangıç yaşının 20 yaş olduğunu saptamıştır (Shear, Robert, & Walters, 2006).

2.1.3. Etiyolojisi

Ayrılma anksiyetesi bozukluğu (AAB) ocukluk çağında veya erken ergenlik yaşantısında karşılaşılan, bağlanma nesnesinden sıklıkla anneden ayrılıklarda ortaya çıkan yaygın psikiyatrik bozukluk olarak tanımlanmaktadır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) klinik ortamlardaki yaygınlık oranı yaklaşık %20 ile %40 oranlarında araştırılmıştır (Pini, Shear, & Cardini, 2012).

Ayrılık anksiyetesinin yetişkinlik yaşantısında oluşan anksiyete bozuklukları ve agorafobi ile ilişkisi olduğu saptanmaktadır. Aynı biçimde Anksiyete bölümünde tedavi olan 136 yetişkin yetişkin kadın ile yapılan araştırma sonuçlarına göre Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğuna (YAAB) dair çocukluk ağı ayrılma anksiyetesi ve diğer psikolojik rahatsızlıklar incelendiğinde kadın bireylerde yüksek derecede çocukluğu ağı ayrılık anksiyetesi, agorafobi ve fobik bozukluk olduğu grlmştir (Silove, 1995).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) etiyojisini incelemek adına yapılan araştırmaların sayısının çok az olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) biyolojik ve psikososyal faktörler ile ele alınmıştır. ocuk bireyler ile yapılan araştırmalarda ayrılık anksiyetesi bozukluğunun biyolojik ve genetik faktörler ile ilişkisi olduğu grlmştir. Ayrıca genetik faktörlerin kadın bireylerde belirgin olduğu ve yaş ile birlikte etkide artma meydana geldiği grlmştir (Feigon, Waldmanid, & Florence, 2001), (Ogliari, ve diğerleri, 2010).

2.1.4. Klinik zellikleri

Ayrılık anksiyetesi bozukluğunun fark edilmeyen bir çok yn olabilmektedir. Yetişkin bireylerde kötü ilişki, boşanma ya da kayıp gibi olumsuz durumlar ayrılık

anksiyetesi seviyesini arttırmaktadır. Bu durumlar bireyin ilişki durumlarını da olumsuz olarak etkilemektedir. Ayrılık anksiyetesi bozukluğunun sosyal ve kişisel bozukluklar ile bağlantılı olduğu da bilinmektedir. Ayrılık anksiyetesi tanısı almış bireylerde sıklıkla düşük eğitim seviyesi, akademik yaşantıda başarısızlık, işsizlik, olumsuz evlilik ve sık boşanma gibi durumların gerçekleştiği saptanmaktadır (Shear, Robert, & Walters, 2006).

2.1.5. Ayrıcı Tanı

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) DSM-5'te erişkin bozukluğu olarak eklenmeden önce DSM-IV-TR'de Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğuna (YAAB) en yakın hastalığın agorafobi olduğu bilinmektedir (Bögels & Knappe, 2013). Agorafobide panik atak korkusu yer alırken, bu korku ayrılma anksiyete bozukluğunda bulunmamaktadır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan bireyler temel bağlanma nesnelere ayrılma korkusu yaşadıklarında ilk olarak korkuları panik atak değil ayrılma korkusudur. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ile agorafobi birlikte de görülebilmektedir. Agorafobisi bulunan bireyler destek alabilmek için insanların yanında olmasını istemektedirler. Agorafobiyi ayrılık anksiyetesinden ayıran en temel özellik agorafobide yalnızlık korkusu yer almaktadır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan bireyler temel bağlanma nesnelere ayrılmaktan korkarken, agorafobisi bulunan bireyler yardımsız kalmaktan korkmaktadırlar (Manicavasagar, ve diğerleri, 2010).

DSM-5 de ayrılma anksiyetesi bozukluğunun yaş kriteri kaldırılarak çocuk bireyler için değil yetişkin bireyler için de ayrılma anksiyetesi tanısının önünün açılması hedeflenmiştir. Ayrılma anksiyetesi bozukluğunun DSM-5'teki tanı kriterleri şöyledir;

A. Aşağıdakilerden en az üçünün olması ile belirli, kişinin bağlandığı insanlardan ayrılmasıyla ilgili, gelişimsel olarak uygun olmayan ve aşırı düzeyde bir kaygı ya da korku duyması:

1. Evde ya da bağlandığı başlıca kişilerden ayrılacak gibi olduğunda ya da ayrıldığında hep aşırı tasalanma.

2. Bağlandığı başlıca kişileri yitireceği ya da bu kişilerin başına hastalık, yaralanma, yıkım, ölüm gibi kötü bir olay geleceğiyle ilgili olarak, sürekli bir biçimde, aşırı tasalanma.

3. Bağlandığı başlıca kişilerden birinden ayrılmaya neden olacak, istenmedik bir olay (örn. Kaybolma, kaçırılma, bir kaza geçirme, hastalanma) yaşayacağıyla ilgili olarak, sürekli bir biçimde, aşırı tasalanma.

4. Ayrılma korkusundan ötürü, okula, işe ya da başka bir yere gitmek için dışarı çıkmayı, evden uzaklaşmayı hiç istememe ya da buna karşı koyma.

5. Evde ya da başka ortamlarda tek başına kalmaktan ya da bağlandığı başlıca kişilerle birlikte olmamaktan, sürekli bir biçimde, aşırı korku duyma ya da bu konuda isteksizlik gösterme.

6. Evinin dışında ya da bağlandığı başlıca kişilerden biri yanında olmadan uyuma konusunda isteksizlik gösterme ya da buna karşı koyma.

7. Yineleyici bir biçimde, ayrılma konusu da içeren karabasanlar görme.

8. Bağlandığı başlıca kişilerden ayrıldığında ya da ayrılacak gibi olduğunda bedensel belirtilerle (örn. Baş ağrıları, karın ağrıları, bulantı, kusma) ilgili yineleyen yakınmaların olması. B. Bu korku, kaygı ya da kaçınma süreklilik gösterir, çocuklarda ve ergenlerde en az dört hafta, erişkinlerde altı ay ya da daha uzun sürer.

C. Bu bozukluk, klinik açıdan belirgin bir sıkıntıya ya da toplumsal, okulla ilgili, işle ilgili alanlarda ya da önemli diğer işlevsellik alanlarında işlevsellikte düşmeye neden olur.

D. Bu bozukluk, otizm açılımı kapsamında bozuklukta değişikliğe aşırı direnç göstermekten ötürü evden ayrılmaya karşı koyma, psikozla giden bozukluklarda ayrılmaya ilişkin sanrılar ya da varsanılar, agorafobide güvenilir bir eşlikçi olmadan dışarı çıkmaya karşı koyma, yaygın kaygı bozukluğunda önem verdiği diğer kişilerin başına bir hastalık ya da başka kötü bir olay gelecek olmasından ötürü kaygılanma ya da hastalık kaygısı bozukluğunda bir hastalığın olduğuna ilişkin kaygı duyma gibi başka bir ruhsal bozuklukla daha iyi açıklanamaz (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

2.1.6. Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Komorbiditesi

Ayrılma anksiyetesi bozukluğu bireyin bağlanma nesnesinden veya annesinden ayrılması sonrasında ya da ayrılma düşüncesinin varlığında anksiyete durumunun ortaya çıkması olarak ifade edilmektedir. Çocukluk çağı sorunu olarak da tanımlanabilmektedir. Ayrılma anksiyetesi bozukluğunun uzun süreli olması uygunsuz ve işlevsizliğini neden olması sonrasında ayrılma anksiyetesi tanısı bireylere

konulmaktadır. Aynı zamanda ayrılma anksiyetesi bozukluğu yetişkinliğe gitmeyen çocukluk çağı bozukluğu olarak da ifade edilmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1994).

Çocukluk çağı ayrılma anksiyetesi bozukluğunda genellikle görülen bozukluğun özgül fobi olduğu bilinmektedir. Tedavi almak için gönderilen ayrılma anksiyetesi bozukluğu tanılı hastaların 1/3'ünde özgül fobi olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan çalışmalar ayrılma anksiyetesi ile depresif bozuklukların korelasyon içinde olduğunu göstermektedir (Kaplan, Sadock, & Grebb, 1994).

Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) yeni bir tanı olarak karşımıza çıktığında komorbidite çalışmalarının yetersiz olduğu görülmektedir. Manicavasagar, Silove ve Curtis'in araştırmalarında yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu tanısı olanların birçoğunda çocukluk çağında ayrılma anksiyetesi bozukluğu semptomlarının olmasına karşı katılımcıların 1/3'ü ayrılma anksiyetesi bozukluğu semptomlarının ilk olarak yetişkinlik döneminde görüldüğü saptanmıştır. Katılımcı bireylerden 6 kişide bağımlı kişilik bozukluğu olduğu görülmüştür. Hayat boyu komorbidanksiyete ya da depresyon tanısının genellikle görülmesine karşı katılımcıların birçoğu ayrılma anksiyetesisemptomlarının eksen I bozukluklarından önce olduğu bilinmektedir. Manicavasagar ve arkadaşlarının Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan bireylerle yapmış oldukları araştırma da komorbiditenin yer aldığı vakalarda ayrılma anksiyetesisemptomlarının diğer anksiyete tanılarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Shear ve arkadaşlarının çalışma sonuçları çocukluk çağı ayrılma anksiyetesi ve Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) hayat boyu prevalans oranlarının %4.1 ve %6.6 olduğu saptanmıştır. Çocukluk ayrılma anksiyetesi ya da Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) tanısı alan bireylerin çoğunda DSM-IV tanılarında birkaçını taşımaktadır (Shear, Robert, & Walters, 2006).

2.2. Aile ve Aile İşlevleri

2.2.1. Aile Tanımları

Aile olgusu ve aile olgusuna dayanan kavramlar ele alındığında ailenin önemi ön plana çıkmaktadır. Aile kavramının zaman geçtikçe birçok şekilde tanımlandığı görülmektedir. Başbakanlık aile araştırma kurumuna göre aile kavramı akraba bağı olan aynı ev içerisinde hayatlarını yaşayan topluluk olarak ifade

edilmektedir(Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1990).Toplumun temel yapı taşı olan aile kavramı sağlıklı bireylerin meydana gelmesinde ortam sağlayan, bireylere sevgi, saygı ve sadakat kavramlarını aşıl原因 kurum olarak görülmektedir. Ödev ve hakların yer aldığı, bireylerden meydana gelen topluluk olarak da tanımlanmaktadır. Ailenin sağlam ve sağlıklı yapıda olması beraberinde sağlıklı bireyleri ve sağlıklı toplum yapısını meydana getirmektedir (Özkan, 2014).

Birleşmiş Milletlerin aile kavramına göre kan bağı olan kanun ile evliliğe adım atan, aynı evin içerisinde yaşayan bireyler aile olarak tanımlanmaktadır (Atalay, 2010).Gladdin aile kavramını aynı ortamda yaşayan iki veya ikiden fazla bireyin psikolojik ve biyolojik olarak ilişki kurmaları ve akrabalık ilişkilerinin olması olarak ifade etmektedir(Gladding , 2012). Özgüven'e göre aile iki farklı cinsteki bireylerin beraber aynı ortamı paylaşmaları, farklı rolleri bulunan bireylerin maddi yönden ortaklık kurduğu toplumsal ve resmi kurum olarak ifade edilmektedir (Özgüven, 2001).

Toplumun en küçük yapı taşı aile olarak isimlendirilmektedir. Aile yapısı, toplumun gelişim düzeyine göre değişiklik göstermektedir. İki tür aile yapısı bulunmaktadır. İlk olarak aile aynı ev içerisinde paylaşan ebeveynlerden ve çocuklar var ise onlardan meydana gelmektedir. Bu aileler çekirdek aile olarak tanımlanmaktadır. İkinci aile yapısı ise ebeveynler ve çocuklar dışında gelin, damat, torun, akraba bağı olan diğer bireylerin aynı evi paylaşması ile oluşmaktadır. Bu aile yapısı ise geleneksel geniş aile olarak ifade edilmektedir. Geniş aile yapısı hala daha toplumumuzda yer alan bir aile yapısı olarak görülmektedir (Kolburan, 1998).

Aile kavramı etkileşimler ve biyolojik etkenler ile insan sisteminin devamının sağlanmasında etkili olan, sosyal iletişimin öğrenildiği ve belirli kurallara döküldüğü, toplumsallaşmanın ilk basamağı olan, nesilden nesile devam eden biyolojik, sosyolojik, psikolojik, hukuksal ve ekonomik etkileri yer alan bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile toplumsallaşma sürecinin başlangıcı ve en etkili yolu olarak anılan ekonomik faktörün az veya çok olduğu, anne baba ve çocuk ilişkisinden oluşan toplumun küçük yapı taşı olarak ifade edilmektedir (Atabek, 2002).

Aile olgusu toplumun en küçük çekirdeğidir. Bu sebeple geçmişten günümüze kadar yazarlar ve düşünürlerin dikkatini çeken, ilgi alanına giren ve üstünde birçok araştırmanın yapıldığı ve bu araştırmaları sürekliliğin devam edeceği bir olgu olarak

karşımıza çıkmaktadır. Aile ile ilgili yapılan araştırmaların ilk hukuk alanında olduğu ve zaman geçtikçe birçok alanda ele alındığı ve çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Bozkurt, 1979).

Giddens aile kavramında akraba kavramına ve anne-babaların çocuk bakımı sorumluluklarına odaklanmaktadır (Anthony, 2013). Marshall'a göre ise aile kavramı cinsellik ile veya yasal yollar ile bireyleri birleştiren bir olgu olarak görülmektedir. Mahrem ilişkisi ile örülmüş topluluk olarak da ifade edilmektedir(Gordon, 1999).

Aile kişinin büyüdüğü, gereksinimlerinin giderildiği, gelişiminin ve davranış örüntülerinin başladığı, kişiye destek sağlayan kurum olarak tanımlanmaktadır (Kaymak, 2004). Gladd'in tanımına göre aile psikolojik ve biyolojik bağı kapsayan, duygusal ve ekonomik beraberliği gerektiren ve bir aileye kendini ait hisseden üyelerden meydana gelen topluluk olarak adlandırılmaktadır. Aile bireyin kendine dair algı ve tutumlarının temelini atıldığı, birtakım değişim ve gelişimlerin gerçekleştiği, destek gördüğü, belirli sorumluluk ve kurallar çerçevesinde sürekliliğin olduğu, işlevsellik için bireylerin bu sorumluluk ve kurallara uyum sağladığı bir düzeni içeren hayat düzeneği olarak ifade edilmektedir (Corey, 2015).

2.2.2. Aile ve Evlilik İle İlgili Yaklaşımlar

Yapısal Aile Yaklaşımı

Salvador Minuchin kurucusu olduğu yapısal aile yaklaşımına göre aile kavramı sınırlar, kendi içindeki alt sistemler, hiyerarşik düzen ve koalisyonlar bakımından ele alınmaktadır. Bir aile üyesi bulunduğu ailede birden çok alt sistemde var olabilmektedir. Bir kişi eş ve aynı zaman da anne olabilmektedir. Kişinin yer aldığı bu alt sistemlerde kişinin bireysel amaçları ön planda olsa da aynı alt sistem içerisinde yer almaktadırlar. Bu sistemler ailede diğer bireylere karşı oluşturulmuş koalisyonlar olarak tanımlanmaktadır. Yapısal aile yaklaşımının önemli gördüğü diğer bir kavramın ise sınır olduğu bilinmektedir. Eşler, aile bireylerinden bağımsız olarak sınır koyabildiklerinde sağlıklı bir iletişim kurabilirler. Aile üyeleri arasında yer almayan sınır kavramı bireyler arasında ayrışmanın gerçekleşmemesini ifade etmektedir. Anne babaların çocuklarının üstüne titremesi, çocuklarının bağımsız olarak davranışta bulunmalarına izin vermemeleri bu bireyleri aile dışındaki sosyal çevrelerinde ilişki kurmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu tutum bireyin benliğini ve kimlik gelişimini ve aynı zamanda ileri ki yaş dönemlerinde kuracağı ilişkileri etkilemektedir.

Yapısal aile yaklaşımı çocuğun aile içerisindeki çatışmalardan uzaklaşmak için kurmaya çalıştığı homeostatik dengeyi ifade etmek için “psikosomatik aile yaklaşımını kullanmaktadır (Terre, Poston, & Foreyt, 2004).

Varoluşsal Aile Yaklaşımı

V. Satir, C. Whitaker, W. Kempler, A. Napier, R. Levant’ın öncüsü oldukları Varoluşsal aile yaklaşımına göre bireylerin yaşamlarını sürdürmesi, sosyal çevresindeki insanlara yaklaşımları, kendi benliği ile iletişimi kişinin kurduğu iletişime ve iletişim becerilerine bağlı olduğu öne sürülmektedir. Bu yaklaşıma göre bireyler bu iletişim becerileri aile içerisinde edinmektedirler. Satir’e kişilerin partnerlerinin kişiliklerini yeterince tanımadan evlilik yoluna girdiklerini söylemektedir. Bilinç seviyesinde bireylerin olumlu özellikleri göz önüne aldıkları görülmektedir. Yakışıklı, nazik, sevecen, zeki bireylerin çocukluk yaşantısında mutsuzluk durumu yer alıyorsa bu bireyler anne babalarından farklı kişileri aramaktadırlar. Ancak birçok bireyin yetiştiği aile ortamından ebeveynlerinden etkilendiği onların olumlu ve olumsuz özelliklerini yaşantısında sergilediği görülmektedir. Anne baba özellikleri ve çift özellikleri arasında yakın bir ilişki olduğu bilinmektedir. Kişi kendini yetiştiren ebeveynlerine benzer ve bastırılan yönlerinin tamamlayan partneri bulmak doğum ile beraber oluşturulmaya başlayan karşıt cinse özgü düşünce imajlarına dayanmaktadır. Bireylerin ideal partner kavramları çocukluk yaşantısında rol model aldığımız anne baba resminden meydana gelmektedir. Bireylerin sıklıkla yetiştikleri aile yapısına benzer evlilik yapılarının kalıtım faktöründen ziyade aşinalık ve alışkanlık ile ilgisi olduğu görülmektedir (Alkanlar, 2005).

Bilişsel-Davranışçı Aile Yaklaşımı

Bilişsel davranışçı aile yaklaşımı eşlerin yıkıcı iletişimlerini değiştirmeye, geleneksel aile terapisi ve ilişki problemlerine sebep olan otomatik düşünceleri farklılaştırmaya yönelik bilişsel terapi prosedürleri ve kavramları ile iki veya daha çok bireyden oluşan geniş aile yapılarının işleyişini kapsayan aile kavramlarından meydana gelmektedir. Bilişsel-davranışçı Çift Terapisi kişilerin kendileri, dünya ve gelecek yaşamları hakkında var olan şemaları gibi aile kavramı hakkında da şemalarının olduğunu öne sürmektedir. Bu kavram aile şeması olarak ifade edilmektedir. Aile şemalarının aile fertleri arasında yıllarca devam eden etkileşim sonrasında meydana gelen ortak inançlar olduğu bilinmektedir. Aile şemaları genel ve

özel anlamda ailenin algı ve deneyimlerinden oluşmaktadır. Bu aile şemaları kişinin düşünce, his ve aile içerisindeki davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir(Savaşır & Senar, 2003).

Kuşaklar Arası Aile Terapisi

MurrayBowen'in araştırmaları sonucunda ortaya konan Kuşaklar arası aile terapisi, evlilik ile kuşak etkileşimlerini yeniden yapılandırıp anne- babalar ile ilişkilerin eş, çocuk ve aile diğer aile bireylerine yansıdığını öne sürmektedir(Harvey & James, 1991).Bowen' a göre anne-babadan öğrenilen etkileşimin gelecek nesillere aktarılması eğilimi yüksek görülmektedir. Çocuklar anne-babalarının evliliğe karşı yaklaşımlarını, kişisel davranış ve tutumlarını kendi partner yaşantılarında yansıtmaktadırlar. Bu bakımdan çocukların ebeveynlerini rol model aldıkları görülmektedir. Bu nedenle Kuşaklar arası aile terapisinde danışandan beklenen aile yapısını değiştirmesi ve kendi özel duygusal etkileşimini yaratması olarak ifade edilmektedir. Aynı zamanda danışanın ilgisizliğe karşı kalıpları da öğrenilmeye çalışılmaktadır. Kuşaklar arası çift terapisinininterapötik amacının da danışan bireyin kaygı oranını aza indirmek ve aile orijini değiştirerek iletişimini güçlendirmektir (Coombs, 2005).

2.2.3. Aile İşlevleri

Aile, kişiye kültürel, iktisadi ve toplumsal boyutları ile fayda sağladığı gibi davranış gelişiminde önemli bir yere ve öneme sahiptir. Bununla birlikte aile gelişim boyutları süresince meydana gelen farklılıklarda bireylere destek sağlamaktadır(Sturge-Apple, Cummings, & Davies, 2010). Aile kavramında sağlıklı olarak işlevselliğin gerçekleşmesinin önemi ailenin çocukları için güven ve koruyucu koşulları ile yetişkinlik dönemine hazırlayan bir kurum olmasından kaynaklanmaktadır (Smith & Perou, 2002). Ailenin önemli bir özelliği olarak görülen işlevsellik yerine getirildiğinde sağlıklı aile yapısı oluşmaktadır. Aile işlevleri ile yapılan araştırmalar incelendiğinde sıklıkla ailenin maddi kaynakları karşılamak, statü oluşturmak, çocukların eğitimlerini düzenlemek, verimli vakit geçirmek, korumak ve sevgi ortamını sağlamak olarak görülmektedir. Aile işlevlerinin hepsi normal gelişim sağlayan aile fertlerinden meydana gelen aile yapılarında veya yetersizliği bulunan üyelerden meydana gelen aile yapılarında gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu işlevlerin karşılanması ile olumlu aile yapısı oluşmaktadır (Cavkaytar, 2012).

Aile olgusu birtakım işlevleri, neslin sürekliliğini, çocuk yetiştirmesini, aile fertlerinin bakımını ve sınır, disiplin ilişkisini sağlayan bir topluluk olarak görülmektedir. Gelişim basamaklarına, yerleşim faktörlerine, kültür ve aile yapısına bağlı işlev ve ilişkilerin giderek ailenin dış çevre ile olan iletişimlerinde gerçekleşmektedir. Bu etkileşimlerin, ev işleri, üretim, normlar, beslenme, sağlık ve sosyal faaliyetler olduğu bilinmektedir. Bu faktörlerin dışında değerlerin yeni nesillere aktarılması, değiştirilmesi, problem çözme ve iletişim kurma etkenlerini içermektedir (Kut, 1994). Aile yapısının işlevselliği ve ana çizgilerinin belirlenmesi McMaster Aile İşlevleri Modeli ismi ile altı boyutlu kuram ortaya koymuştur. Bu model kolaylıkla aktarılabilen, değişik olaylara yansıtılabilmekte ve farklı klinik vakalara uyarlanabilmektedir (Bishop, Epstein, Keitner, & Miller, 2000). McMaster'ın ortaya koyduğu Aile İşlevleri Modelinin altı boyutu şu şekildedir;

Problem Çözme

Ailenin bir problem karşısında işlevselliğini kaybetmeden problem durumunu yönetme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Problem çözme becerisi aile yapısında işlevsellik durumunun sağlıklı olduğunu ifade etmektedir. Ailenin karşılaştığı tehdit durumlarında yerleşimin belli olması, ekonomik durumun düzene konması gibi rutin yaşantılar olduğu gibi, psikolojik ve ruhsal durumlarda olabilmektedir (Bulut, 1990).

İletişim

İletişim aile sistemindeki düşünce ve duyguların aktarılmasını ifade etmektedir. Sağlıklı aile yapısında aile fertleri birbirleri ile açık ve doğrudan ilişki kurmaktadır. Bu aile yapısında ilişki örüntüleri karşılıklıdır. Bireyler birbirlerine düşünce ve duygularını aktarırken şeffaf ve saydam bir iletişim kanalı kullanmaktadırlar. Kullanılan iletişim kanalları sözlü veya jest, üslup, mimik gibi sözsüz olarak gerçekleştirilmektedir. Sözel iletişim kanalı ile düşünce aktarımı, sözel olmayan vücut dili ile ise duygular kolay aktarılabilir. Aile işlevleri modelinde beden dili iletişiminin zorluğundan dolayı sözel iletişime odaklanılmıştır. Diğer aile bireylerine etkisi dokunan bir aile ferdi düşünce ve duyguların aktarımına engel oluşturabilmektedir. Bu gibi durumlarda sağlıklı aile yapısının devreye girdiği görülmektedir (Bulut, 1990).

Roller

Aile içerisindeki her bireyin belirli sorumlulukları yer almaktadır. Anne babaların beslenme ihtiyacını karşılaması, disiplin ve sınırları çizmesi, alışveriş yapması gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Aile içerisinde rollerin ve sorumlulukların konuşularak demokratik tutum sergilemeleri büyük bir önem ifade etmektedir. Aile fertlerinden birine aşırı rol verilmesi ya da kendine uygun olmayan bir sorumluluk yüklenmesi sağlıklı aile yapısına zarar vermektedir.

Duygusal Tepki Verebilme

Birçok durum karşısında aile bireylerinin durum ve koşula uygun tutum ve davranış sergilemesini kapsamaktadır. Sağlıklı aile yapılarında bireyler duygu ve düşüncelerini sözel olmayan iletişim kalıpları ile ya da sözel iletişim kanalı ile anlatmakta zorluk yaşamamaktadırlar. Öfke, sevinç, kaygı ve mutluluk gibi duyguların olduğu gibi yaşanması ve diğer aile bireylerinin bu duygulara uygun tepkiler vermeleri sağlıklı aile yapısının özellikleri arasında görülmektedir. Sağlıklı aile yapısında aile üyeleri düşüncelerini ve hislerini empatik bir yaklaşımla karşı tarafa iletmektedirler.

Gereken İlgiyi Gösterme

Aile fertlerinin bakım, beslenme, saygı gibi gereksinimlerine karşı duyarlı olarak birbirlerine ilgi göstermelerini içermektedir. Sağlıklı ve işlevsel aile yapıları aile üyelerinin özgürlüklerini göz önünde bulundurarak tutum ve davranış sergiler iken işlevsel olmayan sağlıksız aile yapılarında bireyler birbirlerine karşı sevgi ve ilgi gösterme veya bağımlılık göstermede olumsuz davranışlar sergiledikleri görülmektedir (Bulut, 1990).

Davranış Kontrolü

Aile bireyleri arasında üyelerin sergiledikleri davranışları belirli disiplin içerisinde gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. Ailede davranış kontrolü katı, esnek, çetrefilli veya serbest biçimde görülmektedir. Esnek davranış durumlara, koşullara göre farklılık gösteren, mantığa uygun tutumları kapsamaktadır. Katı davranış kurallarının hiçbir koşulda farklılaşmayacağı sert davranış tutumlarını içermektedir. Çetrefilli davranış aynı durum ya da benzer durumlar karşısında farklı tepkiler vermeyi, tutarsızlığı ifade etmektedir. Serbest davranış ise sınırları belli olan

davranışları kapsamaktadır. Aile yapısının sağlıklı ve işlevsel olması bu tutumlardan hangisinin kullanıldığına göre belirlenmektedir (Bulut, 1990).

Genel Fonksiyonları

Aile bireylerinin bütün boyutları kapsayacak biçimde fonksiyonları yerine getirmesin olarak ifade edilmektedir. Aile kavramının işlevselliği üzerine yapılan birçok tanımlama olmasına rağmen genel anlamda bu tanımların birbirine benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Ogburn'a göre aile kurumunun yedi işlevi bulunmaktadır.

Ekonomik gereksinimleri gidermek

Statü oluşturmak

Çocukların eğitimlerine dair plan yapmak

Dini bilgi vermek

Boş zamanlarda etkinlikler yapmak

Aile fertlerinin birbirlerini korumaları

Sevgi ortamı oluşturmak (Bulut, 1990).

2.2.4. İşlevi Yüksek Ve Düşük Ailelerin Genel Görünümü

Sağlıklı olarak tanımlanan aile yapısında aile bireylerinin kendi rol ve sorumluluklarını gerekli düzeyde gerçekleştirmeleri, sorumluluk alma noktasında geri planda durmamaları, rolünü gerçekleştirmeyen aile bireyini kontrol ederek etkili iletişim ile sorumlu olmasını sağlamayı içermektedir. Çiftlerin ailede birbirlerinden farklı davranışlar beklmeleri, gerçekleştirilen rollerin eşler arasında uyum göstermemesi, iletişimin kurulmaması sağlıklı aile yapılarını ortaya çıkarmaktadır. Sağlıksız aile yapısındaki aile üyelerinin beklenen işlevleri yerine getiremedikleri gözlemlenmektedir. İşlev ve rollerini yerine getiremeyen, beraberlik sağlayamayan sağlıksız ailelerin temel özellikleri arasında kişilerinin anlaşamamaları, iletişim kuramamaları, farklı rol beklentilerine ve ego ideallerine sahip oldukları görülmektedir. Bu ailelerde eşler arasında etkileşim bulunmamaktadır. Bir aile yapısının işlevlerini gerçekleştirebilmesi, aile üyelerine bağlı olduğu kadar dış çevreye de bağlı olduğu görülmektedir(Bulut, 1993).

Lewis, Gosselt, Beavers ve Philips beklenen ölçüde işlevlerini gerçekleştiren aile topluluğunu fonksiyonel, işlevlerini gerçekleştirilmeyen aile içi iletişimleri zayıf olan aile yapılarını ise fonksiyonel olmayan aile olarak ifade etmişlerdir. Lewis, Gosselt, Beavers ve Philips'e göre fonksiyonel ailelerin önemli görülen sekiz özelliği bulunmaktadır;

1. Bu aile bireyleri beraber vakit geçirmekten hoşnut olmakta ve birbirlerine cesaret ve destek vermektedirler.

2. Fonksiyonel ailede yetişen bireyler birbirlerinin görüşlerine saygı duymaktadırlar.

3. Ailede açık iletişim hakimdir.

4. Bu aile üyelerinin sorumluluk almaktan kaçmadıkları ve verilen görevleri yerine getirdikleri bilinmektedir.

5. Ebeveynler için ilk olarak evlilik daha sonra anne-baba olmak gelmektedir. Dolaylı olarak evlilikte meydana gelen olumsuz durum beraberinde anne-baba durumunu da etkilemektedir.

6. Aile bireyleri farklı özelliklere saygıyla bakmaktadırlar.

7. Katı kuralların yerini yeni deneyimler almaktadır. Aile bireylerin arasında etkileşim bulunmaktadır.

8. Bireyler kendi aralarında fikir alışverişi yapmaktadırlar. Bu aile yapısında üstünlük ve otorite yer almamaktadır.

Sağlıklı fonksiyonel aileler problemleri beraber çözümleyebilen, birbirlerine karşı duygusal bağ kurabilen, özgürlüklerini dikkate alarak sorumluluklarını ve beklenen görevleri yerine getiren, hareketlerinin dozunda kontrol eden, açık bir iletişim biçiminin yer aldığı üyelerden oluşmaktadır. Bu aile yapısında dolaysız iletişim hakimdir(Dönmezer, 2001).

Fonksiyonel olmayan, sağlıksız iletişim kuran aile yapısının en belirgin özellikleri arasında bireylerin kopuk iletişim kurması, iletişimin etkili kullanılmaması ve kurallara aşırı uyumun olması yer almaktadır. Bu ailelerde, aile üyelerine sorumluluklar zorlanarak verilmekte ve değişim imkansız görülmektedir. Bireyler

arasında iletişimin olmadığı, var olan sorun ve problemler karşısında beraber hareket edilmediği, bireylerin birbirleri ile yakınlık kurmadıkları görülmektedir (Bulut, 1993).

2.3.Evlilik ve Evlilik Doyumu

2.3.1. Evlilik Tanımları

Bireyin ilk toplumsallaşma süreci aile kurma yolu ile yani evlilik ile gerçekleşmektedir. Evlilik olgusunun, aile olgusundan belirgin olduğu görülmektedir. Aile kavramı bir grup veya örgüt, evlilik kavramı ise iki karşıt cinsiyetteki bireyin aynı evi birlikte paylaşmaları, hayatlarına ortak olmaları, çocuk sahibi olmaları ve çocuk yetiştirmeleri olarak ifade edilmektedir(Özgüven, 2000).Bireylerin evlenme gereksinimleri incelendiğinde evlilik sebeplerinin çok faktörlü olduğu ortaya çıkmaktadır. İki bireyin psikolojik, sosyal, biyolojik ihtiyaçlarının ve güdülerinin karşılanması, dünyaya yeni bireyler getirmesi, toplumda var olabilme, güven ve korunma ihtiyacının karşılanması, dayanışmanın gerçekleşmesi ve sahiplenme gibi etkenler evlenme sebepleri arasında yer almaktadır(Kankaya, 2015). Pek çok biyolojik, sosyal ve psikolojik gereksinimlere karşılık veren aile kurumunu oluşturan evlilik kavramı çiftlerin yasalara ve törelere uyum sağlayarak bir araya geldikleri sosyal kurum olarak ifade edilmektedir (Tan, 1976).

Evlilik kavramı Türk toplumunda iki şekilde görülmektedir. Bireyler evlilik yoluna severek, önceden görüşerek veya görücü usulü yöntemiyle girmektedirler. Severek evlenme partnerlerinsevgi bağı kurarak, başka insanların baskısı olmadan isteyerek hayatlarını birleştirmeleri olarak tanımlanmaktadır. Görücü usulüyle evlenmek ise karşıt cinsten iki insanın önceden bir ilişki yaşamadan, başkalarının vasıtası ile konuşup, anlaşıp hayatlarını birleştirmeleri olarak ifade edilmektedir. Evlilik gerçekleştirilmeden önce çiftlerin birbirleri hakkında çok az bilgi sahibi oldukları bilinmektedir. Evlenme öncesinde eşlerin birbirini tanıması bazı bireyler için problem oluştururken bazı bireyler için problem meydana getirmemektedir. Görücü usulü ile evlenen iki yabancı insanın evlilik sonrasında birbirlerini sevme olasılığının yüksek olduğu görülmektedir (Tarhan, 2011).

Evlilik kavramı kişilerin iletişimlerinde dikkati ve uyumu ele alarak hayatlarını etkileyen kurum olarak ifade edilmektedir(Koçak & Çelik, 2009).Evlilik yoluna girme kararı aldıktan sonra eşlerin ekonomik paylaşımlarda bulunması, çocuk yapma, duygusal ihtiyaçları giderme ve cinsel birliktelik için birbirlerine verdikleri söz olarak

tanımlanmaktadır. Evlilik devlet yetkisi altında bulunan, kadın ve erkek bireyi birleştiren ve doğacak nesillerin toplumda var olmalarını sağlayan sistem olarak tanımlanmaktadır (Çelik, 2006).

Evlilik romantik ilişki kapsamında özel bir durum olarak ifade edilen ve ailenin temel şartı olarak görülen bir kurumdur. Kişilerin toplum içerisinde uyumlu ve düzenli yaşamasının gerektiğini ve gereksinimlerinin giderilmesini, cinsel birlikteliğin oluşmasını ve sosyal yaşantıya uyum sağlamayı gerektirmektedir. Evlilik aynı zamanda bireylerin yaşamlarının temelinde ben olmaktan biz olmaya geçiş, sosyal yaşantıdaki dönüşümü ve gereksinimleri ifade etmektedir. Genel olarak, evlilik kavramı bireylerin birliktelikleri ve birlikteliklerinde ki yakınlık, özgürlük ve cinsel birliktelik olarak tanımlanmaktadır (Bıyıkoğlu, 2012).

Tarhan ise evliliği yanan ateş benzetmesi ile açıklamıştır. Yanan ateşin sürekliliği için beslenmesi şart olarak görülmektedir. Evliliğin sürekliliği içinde beslenme ve yatırım gereklidir. Evliliği çözümlmek için biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yapısını ortaya koymaktadır. Evlilikte temel kuralın vermek olduğu bilinmektedir. İki bireyinde karşılıklı olarak ihtiyaçlarını gidermeleri, paylaşımda bulunmaları neticesinde evlilik olgusunda denge gerçekleşmektedir (Özgüven, 2000).

Evlilik kavramı, yaşamının dönüm aşaması ve yeni aile oluşumundaki ilk adım olarak tanımlanmaktadır. Bu kurulan aile yapısında kişiler, belirli istek ve beklenti içine girmektedirler. Çiftlerin bu istek ve beklentileri ışığında evlilik kavramına dair bakış açıları oluşmaktadır. Bu gelişen ve oluşan bakış açısı evlilik doyumunu ortaya çıkarmaktadır. Evlilik doyumunu 1900 yıllarında araştırma konusu olmuş ve bilim adamları tarafından büyük ilgi görmüştür (Bradbury, Fincham, Frank, & Steven, 2000).

Evlilik kurumunda kişisel ve toplumsal birtakım işlevler gerçekleştirilmektedir. Bu işlevler şu şekildedir: (Güleç, 2013).

Cinsel yaşantıyı meşru kılmakta ve sağlıklı olarak gerçekleştirmeye olanak sağlamaktadır.

Dünyaya gelen bireyin yasal babası olmaktadır.

İş ve sorumluluk paylaşımı gerçekleşmektedir.

Maddi açıdan üretim ve tüketim gerçekleştirerek yaşam standartlarının yükselmesine katkı sağlamaktadır.

Kişilerin güven, dayanışma ve korunma ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Sevme-sevilme ihtiyacını gidermektedir.

Duygusal destek sağlamaktadır.

Miras ve güvenlik yasal haklarına sahip olunmasını sağlamaktadır.

Toplumda yer edinmeye olanak sağlamaktadır.

2.3.2. Evlilik Doyumu: Tanımı ve Kapsamı

Geniş bir tanım olarak karşımıza çıkan evlilik doyumu son yıllarda üzerinde araştırma yapılan bir konu haline gelmiştir(Hünler & Gençöz, 2003).Evlilik özellikleri ile yapılan çalışmalar evlilikte mutluluk, evlilik tatmini, evliliğin başarısı, evlilik uyumu, evliliğin kalitesi ve evlilik doyumu kavramlarını eş değer olarak ifade etmekte ve benzer özellikler ile tanımlamaktadır (Şener & Terzioğlu, 2002). Evlilik doyumu kavramı evlilik uyumu olarak da ifade edilmektedir (Tezer, 1986).

Evliliğin geçmiş yıllara dayanıyor olmasına rağmen bu konu ile ilgili bilimsel çalışmaların 19.yüzyılda yapıldığı görülmektedir. Sistemik araştırmalarda evlilik uyumu ve evlilik doyumunun birçok değişken ile incelendiğine dair araştırmalar bulunmaktadır. Bu bakımdan insanın sosyal olması yaşam boyu diğer bireyler ve dış çevre ile iletişimde olmasını sağlamıştır. Kurulan ilişkiler bireyin yaşam doyumuna etki etmekte ve diğer bireylerle kurulan ilişkilerin temelinde yer alan evlilik hayatı bireyin yaşam doyumunu etkileyen etmenlerin başında yer almaktadır(Kansız & Arkar, 2011).

Evlilik doyumu kavramı bireyin ilişkilerinin her boyutunda ortaya çıkan hislerden ve duygulardan oluşmaktadır. Evlilik yaşantısının problemlili ve olumsuz sürmesi neticesinde çiftlerde de mutsuzluk ortaya çıkmaktadır (Yıldız A. , 2001).Evlilik doyumu aynı zamanda ilişkinin süreğen olup olmasını belirlemektedir. Evlilik doyumu evliliğin devamlılığını etki ederken, evlilikte doyumsuzluk da eşlerin yıpranmasına ve ilişkilerin sonlanmasını sebep olmaktadır(Güngör C. , 2007).

Evlilik doyumu bireylerin evlilikten aldıkları hoşnutluk ve mutluluk duygusu olarak da ifade edilebilmektedir. Evlilik yaşantısında ortaya çıkan bir problem aile fertlerinin psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Evlilik doyumu eşlerin evlilik

yaşantısında karşılıklı olarak gösterdikleri iletişim, paylaşım, sevgi ve cinsellik olarak da tanımlanmaktadır(Tuzcu, 2017).

Rho'ya göre evlilik doyumu kişinin evlilik yaşantısındaki deneyimleri, evlilikte hissettiği mutluluk ve aldığı zevke dair yapılan öznel bir çıkarım olarak ifade edilmektedir (Rho, 1989).Sayers, Heyman, ve Bellack'a göre ise çiftlerin ilişkiye karşı duydukları mutluluk, uyumlu ve kaliteli bir ilişki evlilik doyumunu belirlemektedir. Evlilik doyumu kişilerin evlilikten tatmin olmalarını sağlamaktadır (Heyman, Sayers, & Bellack, 1994).

Evlilik doyumu ve evlilik uyumu arasında güçlü bir bağ olması nedeni ile bu iki kavram eş anlam olarak ifade edilmektedir. Pek çok araştırmacı evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramlarının benzerliğini ve bağlantısını vurgulamaktadır. Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerde beraberinde evlilik uyumunun da yüksek olduğu yapılan araştırmalarda görülmüştür (Bıykoğlu, 2012).

Bireylerin, yaşam kalitesinin fizyolojik, ekonomik ve psikolojik açıdan artmasında evliliğin önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Uzun ömürlü, süreğen bir evliliği gerçekleştirilmesi eşler arasında anlayış, birliktelik, problemleri çözüme götürme gibi davranışlar ile mümkün olmaktadır. Evlilik doyumu aynı zamanda çiftlerin evlilikteki mutluluk seviyesini belirlemektedir. Çiftler önemli veya önemsiz pek çok sebepten ötürü mutsuzluk durumu yaşamaktadırlar. Bu durum eşlerin olumsuz tutumlar sergilemesine sebep olmaktadır. Mutsuzluk evlilik doyumunu düşüren faktörler arasında yer almaktadır(Terman & Bittenwieser, 1935).

Hawkins'e göre evlilik doyumu çiftlerin evliliklerinde mutlu olmaları olarak tanımlanmaktadır (Hawkins, 1968), (Çağ & Yıldırım, 2013). Evlilik doyumu evliliğin kazandırdığı faydaları ve kaybettiren zararları kapsayan kişiye dair zihinsel durum olarak ifade edilmektedir. Evlilikteki zararlarda artışlar meydana geldikçe partnere ve evliliğe karşı doyum oranında azalma meydana gelmektedir. Evlilik yaşantısında fayda oranı arttıkça ise partnere ve evliliğe karşı doyum oranında artış olmaktadır(Kasapoğlu, Kutlu, & Durmuş, 2017).

Evlilik uyumu ve evlilik doyumu genellikle eş anlamlı olarak görülmektedir. Evlilik uyumunun tanımına bakıldığında bireylerin evlilik yaşantısında ortak kararlar vermesi, birlikte hareket etmeleri ve sorunları birlikte çözmeye çalışmaları olarak ifade edilmektedir. Etkileşimi olan, iletişimlerinde ahengi yakalayan çiftler beraberinde

duygusal bağı arttırmakta ve bu durum bireylerin mutlu ve memnun olmalarını sağlamaktadır. Evlilik doyumu kavramı ise bireyin evlilik yaşantısına karşı öznel yargısı olarak ifade edilmektedir. Tezer evlilik doyumu kavramını bireyin ihtiyaçlarını evlilik ilişkisinde giderme derecesi olarak tanımlamaktadır (Tezer, 1996). Evlilik hayatında mutluluk ve memnuniyet evlilik doyumu kavramı ile karıştırılmamalıdır. Evlilik doyumu ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olması bu iki kavramın bir tutulmasına sebep olmaktadır. Evlilik doyumu beraberinde eşler arasındaki uyumu da ortaya çıkardığı için bu iki kavramın benzer olduğu görüşü kabul görmektedir.

2.3.3. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Literatür çalışmaları incelendiğinde evlilik doyumuna etkisi olan faktörler şu şekildedir;(Sorokowski, Marta, & Sorokowska, 2017).

Aile kavramı çiftlerin ilişkisinde önemli görülen bir faktör olmakla birlikte aile büyüklerinden kayınvalide ve kayınpederin eşlerin ilişki ve iletişimleri olumsuz anlamda etkilediği bilinmektedir.

Benlik kavramının evlilik doyumunu büyük ölçüde etkilediği bilinmektedir. Evlilik yaşantısında kişinin kendini ve partnerini algılama biçimi, istek ve beklentilerini dışı vurumu, partnerine ve partnerinin kişisel özelliklerini gösterdiği hoşgörü ve saygı çiftlerin evlilik doyumu ve kalitesini büyük ölçüde etkilemektedir.

Cinsel hayat evlilik hayatında çiftlerin ilişkisini ve evlilik doyumun etkilediği görülmektedir.

Baskınlık kavramı çiftler arasında kararları kimin verdiğini, yetkinliği ifade etmektedir. Yetkinlik bireyin ekonomik imkanlarına ve geleneksel aile yapısına göre farklılık göstermektedir.

Benzerlik kavramı çiftlerin kişilik özellikleri açısından farklılık göstermeleri, uyumsuzlukların olması evlilik doyumunu etkilemektedir. Kişisel özellikleri açısından benzer özellikler gösteren eşlerin evlilik doyumları kişilik özellikleri uyuşmayan çiftlere oranla daha yüksek olduğu bilinmektedir.

Boş zaman evlilik doyumunu etkileyen kavramlar arasında yer almaktadır. Çiftlerin boş zamanlarda ne yaptıkları, iletişimlerinin açıklığı evlilik doyumu üzerinde etkili görülmektedir.

Boşanma düşüncesi de evlilik doyumuna etki eden faktörlerden biridir. Eşlerin eğitim düzeyi, meslekleri, gelir seviyeleri, evlilik yaşları, evlilik yılları, evlilikten aldıkları doyum ve tatmin düzeyi gibi faktörler boşanma düşüncesini ve boşanma durumunu etkilemektedir.

Sorumluluk ve iş dağılımı çiftlerin ev içerisinde eşit rol dağılımına sahip olmaları evlilik doyumunu olumlu etkilerken eşitsiz dağılan, geleneksel rol dağılımı evlilik doyumunu olumsuz etkilemektedir.

Çocuk faktörünün de evlilik doyumunu etkilediği bilinmektedir. Evlilik doyumunda çocuk ile ilgili birçok görüşün olduğu görülmektedir. Kimi çalışmalar çocuğun evlilik doyumun arttırdığını ve çiftler arasındaki ilişkiyi sağlamlaştırdığını öne sürerken kimi çalışmalar da evlilik doyumun düşürdüğünü ortaya koymaktadır(Çelik, 2006).

Yaş: Evlilik doyumunu ile yaş değişkeni arasında literatürde çok az çalışma yapıldığı görülmektedir(Schmitt, Kliegel, & Shapiro, 2007). Bu sebeple yaş değişkenine bağlı olarak çıkarımda bulunmak zorlaşmaktadır. Fakat Lee ve Shehan'ın araştırmaya sonuçları yaş ile evlilik doyumunu arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Lee & Shehan, 1989).

Ekonomik durum incelendiğinde maddi sıkıntıların ve ekonomik seviyenin düşük olmasının evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir (Lichter & Tand, 2009).

Eğitim kavramı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki incelendiğinde cinsiyet kavramının bu noktada etkisi olduğu görülmektedir. Heaton'un yapmış olduğu araştırma bulguları eğitim almış kadın bireylerin evlilik doyumlarının yüksek, boşanma oranlarının ise düşük olduğunu saptamaktadır (Heaton, 2002).

Eş seçimi: Eş seçimi ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki incelendiğinde kişilerin hayatlarında eş seçimi kararları önemli bir karar olarak görülmektedir. Evlilik kişinin hayatının büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Büyük bir bölümünü bir kişi ile paylaşan kişi partnerinin doyumunu da büyük oranda etkilemektedir. Çiftlerin çocuklarını, ailelerini ve toplumu doğrudan etkileyen eş seçimi kararı kişinin iletişim, mutluluk, evlilik doyumunu gibi bir çok faktörü etkilemektedir (Şenel, 2010). Eşlerin evlenme öncesinde vakit geçirmeleri, birbirlerini tanımaları evlilik için önemli

görülmektedir. Eşlerin kişilik özelliklerini, isteklerini ve hedeflerini bilmeleri cinsel hayatını birleştireceği partneri ile kuracağı ilişkiyi de olumlu olarak etkilemektedir. Tanıma evresinde çiftlerin verimli ve yeterli vakit geçirebilmeleri bu sebeple önemli görülmektedir (Özabacı, 2010).

Evlilik süresinin evlilik doyumunu etkileyen etmenler arasında yer aldığı bilinmektedir. Çalışma sonuçları incelendiği evliliğin ilk dönemlerinde düşük olan doyumun yıllar geçtikçe arttığı görülmektedir (Andersona, Russel, & Schumm, 1983).

Cinsellik kavramı incelendiğinde Huston ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışma sonuçları cinsel hayatın memnuniyet düzeyi ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Evlilik doyumunu alamayan, mutsuz bir evlilik devam ettiren kadın bireylerin beraberinde cinsel hayatların da sorun yaşadıkları saptanmaktadır.

Eşler arasında yaşanan psikolojik etmenlerin evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Çiftlerden birinin depresyon ya da anksiyete durumu yaşaması evlilik doyum seviyesini düşürmektedir. Tutarel- Kışlak'ın araştırma sonucuna göre uyumsuz çiftlerin, uyumlu çiftlere oranla daha çok yüklem yaptıkları saptanmıştır. Çiftler arasında uyum oranı arttıkça partnerden biri olumsuz bir tavır sergilese dahi diğer partner pozitif yaklaşarak gerilimi azaltmaktadır. Çiftlerin karakterlerinin uyum sağlaması evlilik doyumunu olumlu olarak etkilemektedir (Tutarel-Kışlak Ş. , 1995).

2.4. İlgili Çalışmalar

2.4.1. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Özten ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırma bulguları yetişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanısı alan bireylerin %53.3'ünün aynı zamanda Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) semptomlarını taşıdıkları görülmüştür. Bu çalışmada Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ile erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki olduğu saptanmıştır (Özten , Tufan, Eryılmaz, Sayar, & Bulut, 2016).

Pini ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırma sonuçları anksiyete ve duygu durum bozukluğu tanısı almış bireylerin %21.7'sinde çocukluk ayrılma anksiyetesi eşliğinde Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB), %20.7'sinde ise çocukluk

ayrılma anksiyetesi bozukluğu olmadan sadece Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) olduğu görülmüştür. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) ile diğer bozukluklar incelendiğinde Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu (YAAB) semptomlarına %55.2 panik bozukluk, %30.3 özgül fobi, %29.5 majör depresyon, %21 obsesif-kompulsif bozukluk, %9.1 oranında ise sosyal fobi olduğu görülmüştür. Aynı zamanda Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) kişilerin işlevselliklerine negatif etki ettiği saptanmıştır (Pini, Abelli, & Shear, 2010).

2.4.2. Evlilik Doymu İle İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar

Acar'ın 1988 yılında yapmış olduğu çalışmada demografik değişkenlerin kişisel sorunları evliliğe ilişkin durumların ve evlilik yaşantısıyla ilgili sorunların evlilik doymu ile ilişkisini araştırmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Evlilik Yaşam Ölçeğinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre demografik değişkenlerin ve evliliğe dair özelliklerin evlilik doymu ile ilgisi olmadığı sonucu saptanmıştır. Fakat katılımcı bireylerin duygu ve düşüncelerini aktarmaları, sorumlulukları paylaşmaları, sevi ve saygı göstermeleri, sosyal ortamlara katılma, cinsel uyumu yakalama, rolleri belirleme, otoritenin eşit dağılımı, güven ortamının oluşumu, dış çevrenin evlilik yaşantısına müdahalesine izin vermeme, şiddetin yer almaması gibi evlilik hayatında yer alan faktörler evlilik doymunu olumlu anlamda etkilemektedir (Acar, 1998).

Hatipoğlu'nun kadın ve erkek eşlerin evlilik doymunda demografik değişkenlerin ve evlilik çatışmasının yaygınlığı ve sıklığının rolünü incelediği araştırmada veri toplama aracı olarak Evlilik Yaşam Ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erkek bireylerin evlilik doymunu demografik özelliklerden ziyade evlilikte yaşanan problemlerin etkilediği görülmüştür. Kadın bireylerde ise evlilik doymunu problemlerin ve eğitim düzeyinin etkilediği saptanmıştır (Hatipoğlu, 1933).

Harriman'ın yapmış olduğu çalışma bulgularına göre aile içerisinde gerçekleşen değişimler ile evlilik doymu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Evlilik doymu düşük seviyede olan eşlerin evlilik doymu yüksek olan eşlere orana çocuklarının dünyaya gelmesi evlilik hayatlarında olumsuzlukların meydana geldiği görülmüştür. Evlilik doymu yüksek olan ve evlilik doymu düşük olan eşler

incelendiğinde bu durumdan erkeklerde ziyade kadın bireylerin etkilendiği görülmüştür (Güven , 2005).

Kaya'nın kırsal kesimde yaşayan çiftlerde kadın bireylerin evlilik doyumlarının kentsel kesimde yaşayan evli kadın bireylere oranla yüksek olduğu saptanmıştır. Kırsal kesimde ve kentsel kesimde yaşam süren evli kadın bireylerin evlilik doyumları, uyumları ve ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaya, 2017).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada 18-30 yaş evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisi incelenmiştir. Araştırma, “ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak hazırlanmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu model nedensellik içermemekle birlikte ortaya çıkan değişimi ortaya koymaktadır (Karasar, 2009). Araştırmanın örneklem seçimi basit-rastgele örneklem seçimi türüne göre yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Bursa ilinde yaşayan 18 yaş ve üzeri (100 kadın ve 100 erkek) bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine ise Bursa ilinde yaşayan 18-30 yaşında (100 kadın ve 100 erkek) evlilik yapmış, evli çiftler oluşturmaktadır. Araştırmada 18-30 yaş evli çiftlerde ayrılık anksiyetesinin evlilik doyumu üzerine etkisinin kadın ve erkeklerdeki ilişkisinin belirlenmesi amacıyla genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline göre yapılacaktır. Tarama modelleri geçmişe dayanan veya süregelen bir hali olduğu gibi betimlemeye dayanan araştırma biçimidir. Araştırmaya katılan bireyleri içinde oldukları kendi şartları dahilinde olduğu haliyle tanımlamayı esas alır (Karasar, 2009). Katılımcı olma kriterleri; 18 yaş ve üzerinde olmak ve erken evlenmiş olmak olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan sosyodemografik bilgi formu, katılımcılara dair yaş, cinsiyet, eğitim durumu, maddi durum gibi bilgilerden oluşmaktadır.

3.3.2. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği

Manicavasagar, Silove, Wagner ve Drobny tarafından geliştirilmiş olan Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) öz bildirim anketidir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) ölçeğini değerlendirmek amacı ile ASA-SI (The Adult Separation Anxiety Semistructured Interview), yapılandırılmış görüşme

taslağı için altın standarttan yararlanılmıştır. ASA-SI Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) tanısı konumunda optimal düzeyde tutarlılık göstermiştir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) ASA-SI’da bulunan maddelere göre özdeşleştirilmiştir. Her madde için 4 puanlık ölçek sistemi kullanılmıştır. 0 “bu durumla hiç karşılaşmadım” iken 4 “bu durumla sıklıkla karşılaşıyorum” anlamına gelmektedir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) ölçeğinin test yeniden test güvenilirlik çalışmada 27 hasta iki farklı zaman diliminde Yetişkin ayrılma anksiyetesi (YAA) ölçeğini tamamlamıştır. Sonuç olarak testin test-yeniden-test güvenilirliği .86 olarak saptanmıştır (Manicavasagar, Silove, & Wagner, 2003).

3.3.3. Evlilik Doyumu Ölçeği

Çelik ve Yazgan İnanç’ın evli kadın bireylerin evlilik doyumlarını belirlemek amacı ile geliştirdikleri evlilik doyumu ölçeği (EDÖ) 5 olumlu, 8 olumsuz olmak üzere totalde 13 maddeden meydana gelmektedir. (1) Bana hiç uygun değil, (5) Bana tamamen uygun derecelendirilmesine göre yanıtlanan likert tipli bir ölçektir. Ölçek sonucunda alınan puanların yüksek olması eşlerin evlilik doyum düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Alınan puanın düşük olması ise çiftlerin evlilik doyum düzeylerinin düşük olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin tamamı ve alt boyutlarının iç tutarlılık Cronbach Alpha değerleri, test tekrar test katsayıları ve madde toplam puan korelasyonlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan geçerlik çalışma sonuçları da ölçeğin geçerliliğini desteklemektedir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .82 olarak belirlenmiştir (Çelik, 2006).

3.4. Verilerin Analizi

Veri analizine başlamadan önce, toplanan veriler bilgisayar ortamına gönderilmiş ve istatistiksel analizi SPSS 25 programıyla yapılmıştır. Analizin ilk aşaması olan normallik testi uygulanmış ve basıklık-çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir. Basıklık-Çarpıklık değerleri -2, +2 arasında olduğundan dolayı normal dağılım olduğuna karar verilmiştir. Güvenilirlik düzeyi %95 olarak belirlenmiştir. İki bağımsız değişken arasındaki farkın analizi için T-Testi uygulanmıştır. Çoklu grup arasındaki farkın analizi için ANOVA analizi uygulanmıştır. İki veya daha fazla değişken arasındaki ilişki için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu kısım, Sosyodemografik Bilgi Formu ile toplanan verilerin analizi bulgularını içermektedir.

Tablo 4.1. Örneklem Grubunun Sosyodemografik Değişkenlere Göre Dağılımı

		Cinsiyet			
		Kadın		Erkek	
		n	%	n	%
Yaş	18-22	20	20,0%	21	21,0%
	23-25	46	46,0%	36	36,0%
	26-30	34	34,0%	43	43,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Çalışma Durumu	Çalışmıyorum	26	26,0%	17	17,0%
	Çalışıyorum	74	74,0%	83	83,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Maddi Durum	Kötü	10	10,0%	9	9,0%
	Orta	76	76,0%	80	80,0%
	Yüksek	14	14,0%	11	11,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	4	4,0%	6	6,0%
	Ortaokul mezunu	16	16,0%	11	11,0%
	Lise mezunu	21	21,0%	26	26,0%
	Üniversite mezunu	41	41,0%	35	35,0%
	Yüksek lisans ve üzeri	18	18,0%	22	22,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Bilinen Rahatsızlık	Hayır	84	84,0%	75	75,0%
	Evet	16	16,0%	25	25,0%

Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Psikiyatrik Rahatsızlık	Hayır	85	85,0%	86	86,0%
	Evet	15	15,0%	14	14,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Ailenizden Şiddet	Hayır	76	76,0%	73	73,0%
	Evet	24	24,0%	27	27,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%
Herhangi Kaza	Hayır	71	71,0%	69	69,0%
	Evet	29	29,0%	31	31,0%
Toplam		100	100,0%	100	100,0%

Tabloda görüldüğü üzere, Kadın örneklemin %20.0'ı 18-22 yaş arası, %46.0'ı 23-25 yaş arası, %34.0'ı 26-30 yaş arası, %26.0'ı çalışmıyor, %74.0'ı çalışıyor, %10.0'inin maddi durumu kötü, %76.0'inin maddi durumu orta, %14.0'inin maddi durumu yüksek, eğitim durumunun %4.0'ı ilkokul mezunu, %16.0'ı ortaokul mezunu, %21.0'ı lise mezunu, %41.0'ı üniversite mezunu, %18.0'ı yüksek lisans ve üzeri, %84.0'inin bilinen bir rahatsızlığı yok, %16.0'inin bilinen bir rahatsızlığı var, %85.0'inin psikiyatrik rahatsızlığı yok, %15.0'inin psikiyatrik rahatsızlığı var, %76.0'ı daha önce ailesinden şiddet görmemiş, %24.0'ı daha önce ailesinden şiddet görmüş, %71.0'ı herhangi bir kaza veya yaralanma geçermemiş, %29.0'ı herhangi bir kaza veya yaralanma geçirmiş.

Tabloda görüldüğü üzere, Erkek örneklemin %21.0'ı 18-22 yaş arası, %36.0'ı 23-25 yaş arası, %43.0'ı 26-30 yaş arası, %17.0'ı çalışmıyor, %83.0'ı çalışıyor, %9.0'inin maddi durumu kötü, %80.0'inin maddi durumu orta, %11.0'inin maddi durumu yüksek, eğitim durumunun %6.0'ı ilkokul mezunu, %11.0'ı ortaokul mezunu, %26.0'ı lise mezunu, %35.0'ı üniversite mezunu, %22.0'ı yüksek lisans ve üzeri, %75.0'inin bilinen bir rahatsızlığı yok, %25.0'inin bilinen bir rahatsızlığı var, %86.0'inin psikiyatrik rahatsızlığı yok, %14.0'inin psikiyatrik rahatsızlığı var, %73.0'ı daha önce ailesinden şiddet görmemiş, %27.0'ı daha önce ailesinden şiddet görmüş, %69.0'ı herhangi bir kaza veya yaralanma geçermemiş, %31.0'ı herhangi bir kaza veya yaralanma geçirmiş.

Tablo 4.2 Örneklemin Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Ait Betimsel İstatistikleri

	N	\bar{X}	Ss.
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	200	26,98	15,10
Evlilik Doyumu Ölçeği	200	47,25	11,56
Cinsellik	200	17,72	5,56
Aile	200	17,54	5,75
Benlik	200	11,92	2,91

Tabloda görüldüğü üzere, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ortalaması 26,98(ss=15,10), Evlilik Doyumu Ölçeği ortalaması 47,25(ss=11,56), Cinsellik Alt Boyutu ortalaması 17,72(ss=5,56), Aile Alt Boyutu ortalaması 17,54(ss=5,75), Benlik Alt Boyutu ortalaması 11,92(ss=2,91)dir.

Tablo 4.3 Örneklemin Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu

		Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği
Evlilik Doyumu Ölçeği	R	-,340**
	P	0,000
	N	200
Cinsellik	R	-,312**
	P	0,000
	N	200
Aile	R	-,226**
	P	0,001
	N	200
Benlik	R	-,342**
	P	0,000
	N	200

Tabloya göre, **Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Evlilik Doyumu Ölçeği ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.340$, $p<.05$).

Cinsellik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.312$, $p<.05$).

Aile Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında zayıf düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.226$, $p<.05$).

Benlik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.342$, $p<.05$).

Tablo 4.4 Kadın Örneklemin Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu

		Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği
Evlilik Doyumu Ölçeği	r	-,374**
	p	0,000
	n	100
Cinsellik	r	-,373**
	p	0,000
	n	100
Aile	r	-,260**
	p	0,008
	n	100
Benlik	r	-,370**
	p	0,000
	n	100

Tabloya göre, **Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Evlilik Doyumu Ölçeği ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.374$, $p<.05$).

Cinsellik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.373$, $p<.05$).

Aile Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında zayıf düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.260$, $p<.05$).

Benlik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğipuanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.370$, $p<.05$).

Tablo 4.5 Erkek Örneklemin Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki İçin Pearson Korelasyon Analizi Sonuç Tablosu

		Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği
Evlilik Doyumu Ölçeği	r	-,349**
	p	0,001
	n	100
Cinsellik	r	-,294**
	p	0,002
	n	100
Aile	r	-,218*
	p	0,018
	n	100
Benlik	r	-,337**
	p	0,003
	n	100

Tabloya göre, **Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Evlilik Doyumu Ölçeği ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.349$, $p<.05$).

Cinsellik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında zayıf düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.294$, $p<.05$).

Aile Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında zayıf düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.218$, $p<.05$).

Benlik Alt Boyutu ile Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği puanı arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki vardır ($r=-.337$, $p<.05$).

Tablo 4.6 Örneklemin Cinsiyet Değişkenine Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları İçin Uygulanan Bağımsız t-Testi Analizi Sonuç Tablosu

		N	\bar{X}	Ss.	t	Sd.	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	Kadın	100	30,31	15,23	3,201	198	0,002
	Erkek	100	23,64	14,22			
Evlilik Doyumu Ölçeği	Kadın	100	47,89	12,75	0,782	198	0,435
	Erkek	100	46,61	10,25			
Cinsellik	Kadın	100	18,08	5,66	0,915	198	0,361
	Erkek	100	17,36	5,47			
Aile	Kadın	100	17,77	6,16	0,577	198	0,565
	Erkek	100	17,30	5,34			
Benlik	Kadın	100	11,96	2,99	0,219	198	0,827
	Erkek	100	11,87	2,83			

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkı belirlemek için uygulanan bağımsız Grup t testi sonucunda, gruplar arasında Kadın grubun daha fazla puan aldığından dolayı anlamlı bir farklılık bulunmuştur($p < 0.05$).

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun Evlilik Doyumu Ölçeğinden almış oldukları puanların, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkı belirlemek için uygulanan bağımsız Grup t testi sonucundan, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır($p > 0.05$).

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun Cinsellik Alt Boyutundan almış oldukları puanların, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkı belirlemek için uygulanan bağımsız Grup t testi sonucundan, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır($p > 0.05$).

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun Aile Alt Boyutundan almış oldukları puanların, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkı belirlemek için uygulanan bağımsız Grup t testi sonucundan, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır($p > 0.05$).

Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun Benlik Alt Boyutundan almış oldukları puanların, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkı belirlemek için uygulanan bağımsız Grup t testi sonucundan, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır($p > 0.05$).

Tablo 4.7 Örneklem Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	18-22	41	24,85	14,40	1,428	0,242
	23-25	82	29,09	15,85		
	26-30	77	25,86	14,47		
	Toplam	200	26,98	15,07		
Evlilik Doyumu Ölçeği	18-22	41	46,54	10,55	0,565	0,569
	23-25	82	46,57	12,51		
	26-30	77	48,35	11,07		
	Toplam	200	47,25	11,56		
Cinsellik	18-22	41	16,1	5,97	3,216	0,042
	23-25	82	17,55	5,73		
	26-30	77	18,77	4,97		
	Toplam	200	17,72	5,56		
Aile	18-22	41	18	5,56	0,168	0,846
	23-25	82	17,43	5,88		
	26-30	77	17,4	5,77		
	Toplam	200	17,54	5,75		
Benlik	18-22	41	12,44	2,57	1,38	0,254
	23-25	82	11,55	3,1		
	26-30	77	12,03	2,84		
	Toplam	200	11,92	2,91		

Örneklem grubunun, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun yaş değişkenine göre Cinsellik Alt Boyutunda fark görülmektedir [$F=3,216$, $p<.05$].Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur($p>0.05$).Uygulanan Tukeykarşılaştırma testi sonucuna göre 26-30 yaş arası olan grup, 18-22 yaş arası olan gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örneklem grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4.8 Örneklemin Maddi Durum Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	Kötü	19	30,11	16,39	3,722	0,026
	Orta	156	27,78	15,08		
	Yüksek	25	19,60	12,00		
	Total	200	26,98	15,07		
Evlilik Doyumu Ölçeği	Kötü	19	47,42	12,84	3,349	0,037
	Orta	156	46,35	11,58		
	Yüksek	25	52,72	9,01		
	Total	200	47,25	11,56		
Cinsellik	Kötü	19	17,84	6,17	3,076	0,048
	Orta	156	17,30	5,71		
	Yüksek	25	20,24	3,06		
	Total	200	17,72	5,56		
Aile	Kötü	19	17,84	5,67	1,122	0,328
	Orta	156	17,25	5,80		
	Yüksek	25	19,08	5,47		
	Total	200	17,54	5,75		
Benlik	Kötü	19	11,74	2,98	3,841	0,023
	Orta	156	11,70	2,93		
	Yüksek	25	13,40	2,29		
	Total	200	11,92	2,91		

Örnekleme grubunun maddi durum değişkenine göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğinde fark görülmektedir [$F=3,722$, $p < .05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Geliri olan grup, diğer gruplardan daha az puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun maddi durum değişkenine göre Evlilik Doyumu Ölçeğinde fark görülmektedir [$F=3,349$, $p < .05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Geliri olan grup, Orta Geliri olan gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun maddi durum değişkenine göre Cinsellik Alt Boyutunda fark görülmektedir [$F=3,076$, $p < .05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre

Yüksek Geliri olan grup, Orta Geliri olan gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örneklem grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Örneklem grubunun maddi durum değişkenine göre Benlik Alt Boyutunda fark görülmektedir [$F=3,841$, $p < .05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Geliri olan grup, Orta Geliri olan gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9 Örneklem Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	İlkokul mezunu	10	34,50	16,69	3,314	0,012
	Ortaokul mezunu	27	34,85	14,88		
	Lise mezunu	47	26,60	14,42		
	Üniversite mezunu	76	24,63	14,60		
	Yüksek lisans ve üzeri	40	24,68	14,76		
	Toplam	200	26,98	15,07		
Evlilik Doyumu Ölçeği	İlkokul mezunu	10	48,4	12,36	1,096	0,360
	Ortaokul mezunu	27	44,07	12,13		
	Lise mezunu	47	48,47	11,67		
	Üniversite mezunu	76	46,38	11,45		
	Yüksek lisans ve üzeri	40	49,33	10,98		
	Toplam	200	47,25	11,56		
Cinsellik	İlkokul mezunu	10	17,3	6,57	1,707	0,150
	Ortaokul mezunu	27	16,11	5,2		
	Lise mezunu	47	18,96	5		
	Üniversite mezunu	76	17,09	5,76		
	Yüksek lisans ve üzeri	40	18,65	5,6		
	Toplam	200	17,72	5,56		
Aile	İlkokul mezunu	10	18,5	5,06	0,308	0,872
	Ortaokul mezunu	27	16,56	5,63		
	Lise mezunu	47	17,53	5,42		
	Üniversite mezunu	76	17,55	6,14		
	Yüksek lisans ve üzeri	40	17,93	5,79		
	Toplam	200	17,54	5,75		
Benlik	İlkokul mezunu	10	11,8	3,29	1,436	0,223
	Ortaokul mezunu	27	11,11	2,69		
	Lise mezunu	47	11,98	2,73		
	Üniversite mezunu	76	11,74	3,03		
	Yüksek lisans ve üzeri	40	12,75	2,84		
	Toplam	200	11,92	2,91		

Örnekleme grubunun eğitim durumu değişkenine göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğinde fark görülmektedir [$F=3,314$, $p<.05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p>0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre İlköğretim Mezunu olan grup, diğer gruplardan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.10 Erkek Örneklemin Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	18-22	21	21,29	12,30	0,412	0,663
	23-25	36	24,83	15,28		
	26-30	43	23,79	14,35		
	Toplam	100	23,64	14,22		
Evlilik Doyumu Ölçeği	18-22	21	45,48	9,82	0,320	0,727
	23-25	36	46,19	11,50		
	26-30	43	47,51	9,49		
	Toplam	100	46,61	10,25		
Cinsellik	18-22	21	15,19	6,60	2,368	0,099
	23-25	36	17,50	5,66		
	26-30	43	18,30	4,44		
	Toplam	100	17,36	5,47		
Aile	18-22	21	17,43	5,71	0,026	0,974
	23-25	36	17,14	5,56		
	26-30	43	17,37	5,09		
	Toplam	100	17,30	5,34		
Benlik	18-22	21	12,86	2,52	1,649	0,198
	23-25	36	11,56	2,99		
	26-30	43	11,65	2,79		
	Toplam	100	11,87	2,83		

Örneklem grubunun, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 4.11 Erkek Örneklem Maddi Durum Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	Kötü	9	30,11	16,86	2,581	0,081
	Orta	80	23,95	14,34		
	Yüksek	11	16,09	6,91		
	Total	100	23,64	14,22		
Evlilik Doyumu Ölçeği	Kötü	9	47,67	12,34	0,318	0,728
	Orta	80	46,21	10,03		
	Yüksek	11	48,64	10,78		
	Total	100	46,61	10,25		
Cinsellik	Kötü	9	17,44	6,56	1,484	0,232
	Orta	80	16,99	5,53		
	Yüksek	11	20,00	3,29		
	Total	100	17,36	5,47		
Aile	Kötü	9	18,67	4,33	0,460	0,632
	Orta	80	17,28	5,32		
	Yüksek	11	16,36	6,34		
	Total	100	17,30	5,34		
Benlik	Kötü	9	11,56	3,17	0,166	0,847
	Orta	80	11,85	2,81		
	Yüksek	11	12,27	2,97		
	Total	100	11,87	2,83		

Örnekleme grubunun, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 4.12 Erkek Örneklemin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	İlkokul mezunu	6	32,83	18,97	2,507	0,047
	Ortaokul mezunu	11	32,18	18,42		
	Lise mezunu	26	19,85	9,85		
	Üniversite mezunu	35	24,17	13,87		
	Yüksek lisans ve üzeri	22	20,50	13,70		
	Toplam	100	23,64	14,22		
Evlilik Doyumu Ölçeği	İlkokul mezunu	6	46,67	9,37	1,659	0,166
	Ortaokul mezunu	11	41,00	12,39		
	Lise mezunu	26	49,69	8,99		
	Üniversite mezunu	35	45,34	9,63		
	Yüksek lisans ve üzeri	22	47,77	11,08		
	Toplam	100	46,61	10,25		
Cinsellik	İlkokul mezunu	6	15,83	6,59	1,452	0,223
	Ortaokul mezunu	11	15,36	4,84		
	Lise mezunu	26	19,23	4,12		
	Üniversite mezunu	35	16,63	5,92		
	Yüksek lisans ve üzeri	22	17,73	5,87		
	Toplam	100	17,36	5,47		
Aile	İlkokul mezunu	6	18,17	4,17	0,665	0,618
	Ortaokul mezunu	11	15,27	5,87		
	Lise mezunu	26	18,19	4,79		
	Üniversite mezunu	35	16,94	5,32		
	Yüksek lisans ve üzeri	22	17,59	6,07		
	Toplam	100	17,36	5,47		

	Toplam	100	17,30	5,34		
Benlik	İlkokul mezunu	6	11,33	3,20	1,218	0,308
	Ortaokul mezunu	11	10,36	2,69		
	Lise mezunu	26	12,27	2,47		
	Üniversite mezunu	35	11,77	2,94		
	Yüksek lisans ve üzeri	22	12,45	2,96		
	Toplam	100	11,87	2,83		

Örnekleme grubunun eğitim durumu değişkenine göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğinde fark görülmektedir [F=2,507, p<.05]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur (p>0.05). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Lisans ve Üzeri mezunu olan grup, İlkokul ve Ortaokul Mezunu olan gruplardan daha az puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır (p>0.05).

Örnekleme grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır (p>0.05).

Örnekleme grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır (p>0.05).

Örnekleme grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 4.13 Kadın Örneklemin Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farklı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	18-22	20	28,60	15,77	0,810	0,448
	23-25	46	32,41	15,64		
	26-30	34	28,47	14,41		
	Toplam	100	30,31	15,23		
Evlilik Doyumu Ölçeği	18-22	20	47,65	11,43	0,388	0,680
	23-25	46	46,87	13,36		
	26-30	34	49,41	12,86		
	Toplam	100	47,89	12,75		
Cinsellik	18-22	20	17,05	5,22	1,377	0,257
	23-25	46	17,59	5,85		

	26-30	34	19,35	5,58		
	Toplam	100	18,08	5,66		
Cinsellik	18-22	20	18,60	5,49	0,235	0,791
	23-25	46	17,65	6,17		
	26-30	34	17,44	6,62		
	Toplam	100	17,77	6,16		
	18-22	20	12,00	2,62	1,002	0,371
Benlik	23-25	46	11,54	3,22		
	26-30	34	12,50	2,87		
	Toplam	100	11,96	2,99		

Örneklem grubunun, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örneklem grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 4.14 Kadın Örneklemin Yaş Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	Kötü	10	30,10	16,88	2,336	0,102
	Orta	76	31,80	14,88		
	Yüksek	14	22,36	14,51		
	Toplam	100	30,31	15,23		
	Kötü	10	47,20	13,94		
Evlilik Doyumu Ölçeği	Orta	76	46,50	13,08		
	Yüksek	14	55,93	5,93		
	Toplam	100	47,89	12,75		
	Kötü	10	18,20	6,12	1,460	0,237
	Cinsellik	Orta	76	17,63		
Yüksek		14	20,43	2,98		
Toplam		100	18,08	5,66		

Aile	Kötü	10	17,10	6,81	2,634	0,077
	Orta	76	17,22	6,29		
	Yüksek	14	21,21	3,62		
	Toplam	100	17,77	6,16		
Benlik	Kötü	10	11,90	2,96	5,431	0,006
	Orta	76	11,54	3,07		
	Yüksek	14	14,29	0,99		
	Toplam	100	11,96	2,99		

Örnekleme grubunun, Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi durum değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun maddi durum değişkenine göre Evlilik Doyumu Ölçeğinde fark görülmektedir [$F=3,404$, $p<.05$].Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur($p>0.05$).Uygulanan Tukeykarşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Geliri olan grup, Orta Geliri gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır($p>0.05$).

Örnekleme grubunun maddi durum değişkenine göre Benlik Alt Boyutunda fark görülmektedir [$F=5,431$, $p<.05$].Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur($p>0.05$).Uygulanan Tukeykarşılaştırma testi sonucuna göre Yüksek Geliri olan grup, Orta Geliri gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.15 Kadın Örneklemin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki Farkı Test Etmek İçin Yapılan ANOVA Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss.	F	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	İlkokul mezunu	4	37,00	14,90	2,815	0,030
	Ortaokul mezunu	16	36,69	12,20		
	Lise mezunu	21	34,95	14,99		
	Üniversite mezunu	41	25,02	15,36		
	Yüksek lisans ve üzeri	18	29,78	14,76		
	Toplam	100	30,31	15,23		
Evlilik Doyumu Ölçeği	İlkokul mezunu	4	51,00	17,22	0,480	0,750

	Ortaokul mezunu	16	46,19	11,87		
	Lise mezunu	21	46,95	14,42		
	Üniversite mezunu	41	47,27	12,86		
	Yüksek lisans ve üzeri	18	51,22	10,86		
	Toplam	100	47,89	12,75		
Cinsellik	İlkokul mezunu	4	19,50	6,81	0,889	0,474
	Ortaokul mezunu	16	16,63	5,52		
	Lise mezunu	21	18,62	6,00		
	Üniversite mezunu	41	17,49	5,66		
	Yüksek lisans ve üzeri	18	19,78	5,19		
	Toplam	100	18,08	5,66		
Aile	İlkokul mezunu	4	19,00	6,88	0,261	0,903
	Ortaokul mezunu	16	17,44	5,46		
	Lise mezunu	21	16,71	6,12		
	Üniversite mezunu	41	18,07	6,79		
	Yüksek lisans ve üzeri	18	18,33	5,57		
	Toplam	100	17,77	6,16		
Benlik	İlkokul mezunu	4	12,50	3,79	0,886	0,475
	Ortaokul mezunu	16	11,63	2,66		
	Lise mezunu	21	11,62	3,04		
	Üniversite mezunu	41	11,71	3,14		
	Yüksek lisans ve üzeri	18	13,11	2,72		
	Toplam	100	11,96	2,99		

Örnekleme grubunun eğitim durumu değişkenine göre Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğinde fark görülmektedir [$F=2,815$, $p<.05$]. Levene's testi sonucuna göre grupların homojen dağıldığı bulunmuştur ($p>0.05$). Uygulanan Tukey karşılaştırma testi sonucuna göre Ortaokul ve Lise Mezunu olan grup, Üniversite Mezunu Geliri gruptan daha fazla puan aldığı için gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunun, Evlilik Doyumu Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Cinsellik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Aile Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örnekleme grubunun, Benlik Alt Boyutu sıralamalar ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmasını bulmak için yapılan ANOVA analizini sonucunu göre gruplar arasında fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın temel hedefleri bağlamında elde edilen bulgular ve istatistiksel analiz sonuçları ilgili yazın çerçevesinde ele alınacaktır.

Evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacı ile yapılan bağımsız Grup t testi sonucuna göre iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde; Çetin'in Evlilik doyumunun bazı değişkenlere göre yordadığı çalışma bulguları cinsiyet değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını saptamaktadır (Çetin, 2010). Aynı şekilde Çelik ve Yiğit'in yapmış oldukları araştırma sonuçları da evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişki olmadığını ortaya koymaktadır (Çelik, 2006), (Yiğit, 2018). Denli'nin evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla ilişkisinin incelediği araştırma bulguları evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında ilişki olmadığını göstermektedir (Denli, 2016). Kavak'ın Evli bireylerde çatışma yönetimi ve evlilik doyumunu incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre evlilik doyumu ile cinsiyet, medeni durum, evlilik süresi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (Kavak, 2018). Urgancı'nın İstanbul 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının mesleki tükenmişlik düzeyleri, algılanan stres düzeyi ve stresle başa çıkma stillerinin evlilik doyumunu yordama gücünü incelediği çalışma bulgularına göre evlilik doyumu ile cinsiyet ve gelir durumu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Urgancı, 2018). Yanar ve Güngör'ün Evli bireylerde yaşam doyumunun yordayıcısı olarak evlilik doyumu ve bağlanma boyutlarını incelediği araştırma bulgularında evlilik doyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yanar-Güngör, 2019). Soylu araştırmasında evli bireylerin evlilik doyumunu cinsiyet ve eş desteğine göre incelemiştir. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre evlilik doyumu kadın ve erkek bireylerde benzer şekilde görülmüştür. Çalışmada yapılan Mann-Whitney U testi bulgularına göre evli olan kişilerin evlilik doyumu puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Kabasakal & Soylu, 2016). Çağ ve Yıldırım'ın Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenleri incelemek amacıyla yapmış oldukları

araştırma bulguları evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir (Çağ & Yıldırım, 2013). Aynı şekilde Tezer'in Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doymu incelemek için yapmış olduğu araştırma bulguların da hipotezimizi destekler nitelikte sonuç elde edilmiştir (Tezer, 1996). Demiray'ın araştırmasında benzer şekilde evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (Demiray , 2006).Çınar Evlilik Doymu, Cinsiyet Rollerini Ve Yardım Arama Tutumlarını incelemiştir. Araştırma bulgularına göre kadın ve erkek bireylerin evlilik doymu puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Çınar, 2008). Kabasakal'ın evli bireylerin evlilik doymununun cinsiyet ve eş desteğine göre incelemiş olduğu araştırma bulguları da evli çiftlerin evlilik doymu puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır (Kabasakal & Soylu, 2016). Hamamcı ve Sarı'nın yapmış oldukları çalışma sonuçları da bu bulguları destekler niteliktedir (Hamamcı, 2005), (Sarı, 2012).İncelenen bu araştırmalar evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur hipotezini destekler niteliktedir. Araştırma bulgusu evlilik doymununun kadın ve erkek bireylere göre farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum evlilik doyumu kavramının cinsiyet değişkeninden etkilenmeyen öznel bir algı olduğu düşündürmektedir.

Farklı örneklem grubu ile çalışan araştırmalar da bu hipotezin aksi yönünde bulgular ortaya koyulmuştur. Çakır'ın evlilik doyumu ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma sonucuna göre kadın bireylerde ki evlilik doymununun erkek bireylere oranla daha fazla olduğu görülmüştür (Çakır, 2008).Anar'mevli ve çalışan yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu ve iş doyumu ilişkisinin incelediği araştırmasında kadın bireylerin erkek bireylere oranla daha fazla evlilik doyumu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Anar, 2011).Üncü ve Güngör'ün yapmış oldukları araştırma sonucuna göre evlilik doyumu erkek bireylerde daha yüksek bulunmuştur (Üncü, 2007), (Güngör C. , 2007). Elde edilen bulgu sonuçlarının aksini ortaya koyan araştırmalar ile hipotezimizin benzerlik göstermemesinde örneklemin azlığı veya çokluğu, zamansal farklılıklar, katılımcıların soruları içtenlikle yanıtlamaları ve örneklem grubunda yer alan katılımcıların farklılığı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Evlilik doyumu ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan ANOVA analizi sonucuna göre iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde Koçak ve Stewart'ın araştırma sonuçları evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır (Koçak, 2008), (Stewart, 2012). Çağ evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumunu incelediği araştırmasında evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında ilişki olmadığını ortaya koymuştur (Çağ, 2001). Yaş değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koyan başka çalışmalarda bulunmaktadır (Gilford & Bengtson, 1979), (Uçar, 2018). İncelenen bu araştırmalar evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezini destekler niteliktedir.

Farklı örneklem grubu ile çalışan araştırmalar da bu hipotezin aksi yönünde bulgular ortaya koyulmuştur. Kişilerin evlenme yaş aralıklarında artış meydana geldiğinde evlilik doyumunun yüksek olduğu, yaş ile birlikte kişilerin kararlarının arkasında sağlam durdukları ve emin bir şekilde evlilik gerçekleştirdikleri görülmektedir (Özüğurlu, 2013). Evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı beklenen bir durum olarak görülmektedir. Literatür çalışmaları incelendiğinde erken yaşta yapılan evliliklerde evlilik doyumu düşük olduğundan boşanma oranlarının fazla olduğu saptanmıştır (Kalmijin, De, & Poortman, 2004). Evlenme yaşında azalmalar meydana geldikçe çiftlerin hata yapma olasılıklarının artacağı ve çiftlerin olumsuz tutumlar sergileyebilecekleri göz önüne alındığında, erken yaş evliliklerinin evlilik doyumunu olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir (Gottman & Silver, 1999). Stewart kişilerin yaşları ilerledikçe olgunlaşmanın gerçekleştiğini ve sorunları çözme, iletişim kurma yetilerini edindiklerini savunmaktadır (Stewart, 2012). Yaş ilerledikçe beceri kazanan bireylerin daha çok doyum kazandığını da öne sürmektedir (Çağ & Yıldırım, 2013). Aslan'ın evli kadın katılımcılar ile erken evlenen kadınların psikolojik belirtileri ve evlilik uyumlarını etkileyen faktörleri incelemek amacı ile yapmış olduğu araştırma bulgularına göre 18 yaşından önce evlilik yapan bireylerin 18 yaşından sonra evlilik yapan bireylere oranla evlilik doyumlarının daha düşük olduğu saptanmıştır (Aslan, 2018). Bograd ve Spilka'nın yapmış oldukları araştırma bulgularına göre 30-35 yaş aralığında evlilik yapan bireylerin evlilik doyumlarının 60-75 yaş aralığında evlilik

yapan bireylere oranla daha yüksek olduğunu saptamaktadır (Bograd & Spilka, 1996). Jose ve Alfons'un yapmış olduğu araştırma bulguları ise 30 yaşından sonra evlilikte uyumsuzluğun ve sorunların azalması ile birlikte evlilik doyumunun yükseldiğini göstermektedir (Jose & Alfons, 2007). Turgut'un çocuk sahibi olan ve olmayan evli kadınların ayrılma anksiyetesi ve yaşam doyumu düzeylerinin incelediği araştırma bulguları evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Turgut, 2016). Eskin evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler üzerine yapmış olduğu çalışma sonuçları kadın bireylerin yaşları arttıkça evlilik doyumlarında yükselme meydana geldiğini göstermektedir (Eskin, 2012). Ergin ve Erci'nin yapmış oldukları araştırma bulgularına göre evlilik doyumu ve yaş değişkeni arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmaktadır (Erci & Ergin, 2005). Demiray'ın yapmış olduğu araştırma da bu bulguya benzer nitelikte olup evlilik doyumu ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Yaş ile birlikte kişilerin duygu ve düşüncelerinde farklılıklar meydana geldiği için doyum seviyelerinde değişiklikler beklenmektedir (Demiray , 2006). Elde edilen bulgu sonuçlarının aksini ortaya koyan araştırmaların daha fazla olmasında, Evlilik doyumu ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık yoktur hipotezinin benzerlik göstermemesinde örneklemin azlığı veya çokluğu, zamansal farklılıklar, katılımcıların soruları içtenlikle yanıtlamaları ve örneklem grubunda yer alan katılımcıların farklılığı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Evlilik doyumu ile Eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Evlilik doyumu ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını saptamak amacı ile yapılan ANOVA analizi sonucu gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymaktadır. Bu konu ile ilgili yapılan literatür çalışmaları incelendiğinde; Uşak'ın Evli bireylerin evliliğe uyumda karşılaştığı sorunlar ve eğitim ihtiyaçlarını incelemek amacı ile yapmış olduğu araştırma sonuçları evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir (Uşaklı, 2010). Akar'ın Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırdığı çalışmasında evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Akar, 2005). Çınar'ın Evlilik doyumu: Cinsiyet

rolleri ve yardım alma tutumu isimli araştırmasında elde edilen bulgu sonuçları da benzer bulguları göstermektedir (Çınar, 2008).Kublay'ın Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelediği araştırma sonuçları evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Kublay, 2013).Fidanoğlu'nun Evlilik uyumu mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma bulgularına göre evlilik doyumu ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (Fidanoğlu, 2006). Gülererli'nin Öğretmenlerin evlilik uyumları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkisini incelediği araştırma bulguları evlilik doyumu ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır (Gülererli, 2014). Aynı şekilde Çakmak'ın evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması ve Yıldırım'ın Görücü usulü evlenen ve flört ederek evlenen çiftlerin duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme düzeylerinin evlilik doyumuna etkisi isimli çalışma bulguları evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymaktadır (Çakmak T. Ö., 2015), (Yıldırım, 2017). Erbek ve arkadaşlarının Evlilik Uyumunu inceledikleri araştırma bulgularına göre eğitim düzeyinin evlilik doyumuna etkisi bulunmamaktadır (Erbek, Akar, Eradamlar, & Alpan, 2005). Kılıç, Çabukça ve Tutarel'in araştırma sonuçları da eğitim düzeyinin evlilik doyumunu etkilemediği saptanmaktadır. İncelenen bu araştırmalar evlilik doyumu ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur hipotezini destekler niteliktedir (Kılıç, 2017), (Tutarel-Kışlak & Çabukça, 2002).

Farklı örneklem grubu ile çalışan araştırmalar da bu hipotezin aksi yönünde bulgular ortaya koyulmuştur. Literatür çalışmaları incelendiğinde; Kabasakal ve Soylu'nun evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışma sonuçları eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte evlilik doyumu ve evlilik uyumunun yükseldiğini göstermektedir (Kabasakal & Soylu, 2016). Bu sonuç evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptanmaktadır. Şendil ve Korkut'un evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından inceledikleri araştırma bulguları düşük eğitim düzeyinin eşler arasındaki evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini, evlilik doyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Şendil & Korkut, 2008). Çakır'ın yapmış olduğu araştırma bulguları lise mezunu bireylerin evlilik doyumlarının okuryazar bireylere oranla daha yüksek olduğu göstermektedir

(Çakır, 2008).Gürsoy ve Sezer'in yapmış oldukları çalışma sonuçları ise kadın bireylerin eğitim düzeylerinde artış meydana geldikçe evlilik doyumlarında da artış olduğunu saptamaktadır (Gürsoy, 2004), (Sezer, 2005).Elde edilen bulgu sonuçlarının aksini ortaya koyan araştırmalar ile Evlilik doyumu ve eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık yoktur hipotezinin benzerlik göstermemesinde örneklemin azlığı veya çokluğu, zamansal farklılıklar, katılımcıların soruları içtenlikle yanıtlamaları ve örneklem grubunda yer alan katılımcıların farklılığı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacı ile yapılan Grup t testi sonucuna göre yetişkin ayrılma anksiyetesi belirtilerinin kadın bireylerde daha fazla olduğu saptanmıştır. Kadın bireylere çocukluk döneminden itibaren verilen toplumsal sorumluluklar bu bireylerin bağımlı olarak yetişmesine ve ayrılma anksiyetesine yatkınlık gösterdikleri düşünülmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Ebru'nun yapmış olduğu araştırma sonuçları ayrılma anksiyetesinin kadın bireylerde erkek bireylere oranla daha fazla görüldüğünü saptamaktadır (Senadim, Tiryaki, & Ünal, 2003).Lapsler ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırma bulgularına göre yetişkin ayrılma anksiyetesi kadın bireylerde daha fazla olduğunu göstermektedir (Lapsley, Rice, & Shadid, 1989).Pini ve arkadaşlarının araştırma sonuçlarına göre çocukluk ve yetişkinlik döneminde ayrılma anksiyetesinin kadın bireylerde daha fazla görüldüğü saptanmaktadır (Pini, Abelli, & Shear, 2010).Sinanoğlu ve Ulutaş'ın çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler isimli çalışma bulguları anksiyete düzeyinin kadın bireylerde daha fazla olduğunu göstermektedir (Sinanoğlu & Ulutaş, 2017).Shear ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırma bulguları da benzer şekilde yetişkin ayrılma anksiyetesinin kadın bireylerde daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır (Shear, Robert, & Walters, 2006).Mertol'un çalışma bulguları da hipotezimizle uyumludur. Mertol'un yapmış olduğu çalışma sonuçları kadın bireylerde erkeklere oranla daha yüksek yetişkin ayrılma anksiyetesi olduğunu göstermektedir (Mertol, 2011). İncelenen bu araştırmalar yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezini destekler niteliktedir. Kadın bireylere çocukluk döneminden itibaren verilen toplumsal roller bağımlı büyümelerine sebep olmuştur.

Bu sebeple Yetişkin ayrılma anksiyetesinin kadın bireylerde daha fazla görülmesinde toplumun kadına atfettiği rol ve yetiştirilme tutumlarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Farklı örneklem grubu ile çalışan araştırmalar da bu hipotezin aksi yönünde bulgular ortaya koyulmuştur. Literatür çalışmaları incelendiğinde; Akman'ın araştırma sonucuna göre yetişkin ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (Akman, 1988). Çakmak'ın yapmış olduğu çalışma sonuçları da ayrılma anksiyetesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığını saptamaktadır (Çakmak B. , 2016). Elde edilen bu bulgu sonuçlarının aksini ortaya koyan araştırmalar ile hipotezimizin benzerlik göstermemesinde örneklemin azlığı veya çokluğu, zamansal farklılıklar, katılımcıların soruları içtenlikle yanıtlamaları ve örneklem grubunda yer alan katılımcıların farklılığı gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Yetişkin Ayrılma anksiyetesi ile eğitim durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını saptamak amacı ile yapılan Levene's testi sonucu gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Silove ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırma bulguları eğitim seviyesi düşük olan bireylerde ayrılma kaygısı semptomlarının daha fazla görüldüğü saptanmıştır (Silove, Alonso, Bromet, & Gruber, 2015).Shear'ın yapmış olduğu araştırma sonucunda eğitim düzeyinde artış oldukça yetişkin ayrılma anksiyetesi belirtilerinin azaldığı görülmektedir (Shear, Robert, & Walters, 2006). Alkan'ın araştırma sonucunda bireyin eğitim seviyesinde artış oldukça işlevselliğinde ve başa çıkma yöntemlerinde artış olduğu saptanmıştır. Bu durum ayrılma anksiyetesi ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Alkan, 2007). Turgut'un çalışma bulguları lise mezunu ya da altında eğitim düzeyine sahip kadın bireylerde ayrılma anksiyetesi belirtilerinin fazla olduğunu göstermektedir (Turgut, 2016). Pini ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırma sonucu da yetişkin ayrılma anksiyetesi ile eğitim seviyesi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır (Pini, Abelli, & Shear, 2010).McBride ve Belsky'nin yapmış olduğu araştırma bulguları kadın bireylerde eğitim düzeyi ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı bir

ilişki olduğunu saptamaktadır. Bu araştırma sonuçlarına göre lise mezunu ya da daha düşük eğitim seviyesine sahip kadınlarda ayrılma anksiyetesi düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun eğitimin ayrılık tecrübesine dair farkındalık oluşturmamasından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarında da ayrılma anksiyetesi belirtilerinin az görüldüğü saptanmaktadır. Demirdiş'in yapmış olduğu araştırma bulguları da hipotezime benzer sonuca ulaşmış olup eğitim düzeyi ile ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır (Demirdiş, 2004). İncelenen bu araştırmalar Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi (YAA) ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezini destekler niteliktedir. Eğitim durumunun artış göstermesi ile birlikte bireylerin problemler karşısında çözüm üretme becerisinde ve işlevselliklerinde artma olmaktadır. Bu durumun evlilik doyumunu da olumlu etkileyerek arttırdığı düşünülmektedir.

Yetişkin ayrılmaanksiyetesi ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmamızdan elde edilen bulgulara göre Evlilik Doyumuile Yetişkin AyrılmaAnksiyetesi arasında orta düzeyde negatif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Bayrami ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırma bulguları evli kadınların ayrılma anksiyetesi düzeyleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır (Bayrami, Heshmati, & Karami, 2011).Karney ve Bradbury'nin araştırma sonuçlarına göre yeni evli bireylerde var olan ayrılma anksiyetesi belirtileri evlilik doyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bulgu Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Akar'ın eşlerin yapısal anksiyetesi ile evliliğin erken evrelerindeki doyumunu incelediği araştırma sonucuna göre evlilik doyumu ile ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Huston ve Houts'un (2000) araştırma bulguları yetişkin ayrılma anksiyetesi ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır. Buss'un (1991) yapmış olduğu araştırma sonucuna da bu bulguyu destekler nitelikte olup, yetişkin ayrılma anksiyetesi ile evlilik doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir (Akar, 2005).Fidanoğlu'nun (2006) yapmış olduğu araştırmaya göre evlilik doyumu ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Fidanoğlu, 2006).Baucam ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışma

kişide var olan ayrılma anksiyetesi belirtilerinin evlilik yaşantısında partner ile olan ilişkisini ve evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini göstermektedir (Baucom, Sayers, & Sher, 1990). Sullivan ve Schwebel'in araştırma bulguları anksiyete ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır (Sullivan & Schwebel, 1995). Literatürde güvensiz bağlanan ayrılma anksiyetesi yaşayan bireylerin evlilik yaşantılarında evlilik doyumlarının düşük olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Psychosocial Paediatrics Committee, 2004). Toros'un engelli çocuğa sahip olan anne babalar ile normal çocuğa sahip anne babaları depresyon, anksiyete ve evlilik uyumu açısından karşılaştığı araştırma bulguları ayrılma anksiyetesi ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamaktadır (Toros, 2002). İncelenen bu araştırmalar Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi (YAA) ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezini destekler niteliktedir. Bireylerin yetiştirme tarzlarından ya da diğer faktörlerden kaynaklı bağımlı kişilik geliştirmeleri ayrılma anksiyetesini ortaya çıkarmaktadır. Yetişkinlik ayrılma anksiyetesi olan bireylerin partnerleri ile olan ilişkilerinde olumsuzluklara sebebiyet vererek evlilik doyumunu düşürdüğünü düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerinin evlilik doyumunu yordamadıkları görülmüştür. Evlilik doyumunu ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlik ayrılma anksiyetesinin evlilik doyumunu yordadığı saptanmıştır. Cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerinin Yetişkinlik ayrılma anksiyetesini yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Sonuç olarak; Araştırma ve araştırma esnasında yararlanılan kaynaklardan ve elde edilen gözlemlerden yola çıkılarak bu alanın gelişimine katkı için şu öneriler yapılabilir:

Evlilik ve evlilik yapısı güçlendirilmesi gereken konular arasında yer almaktadır. Düşük evlilik doyumunu evlilikleri olumsuz yönde etkilemektedir. Aile yapısı bozuklukları ele alınarak aile içi çatışmalarının ve düşük evlilik doyumlarının sağlıklı bir şekilde ele alınması ve buna yönelik ruh sağlığı çalışanlarının çalışmalar yürütmesi önerilebilir. Eşler ile yaşanan problemlerin çözüme ulaşabilmesi adına evlilik doyumunun artırılması kapsamında evli çiftleri bilinçlendirici çalışmalar yürütülebilir. Bu çalışma kapsamında evlilik doyumunu etkileyen değişkenler arasında cinsel hayat yer almamaktadır. Benzeri konuda çalışma yapacak kişilere bu değişkeni ele almaları önerilebilir.

Bulgulara göre cinsiyet ve eğitim durumu değişkenleri yetişkin ayrılma anksiyetesini yordamaktadır. Dolayısıyla yetişkin ayrılma anksiyetesi konusunda uzman bireylerin bu değişkenleri göz önünde bulundurması, yetişkin ayrılma anksiyetesi olan bireyler ile çalışırken bu değişkenlere yer verilmesi önerilebilir.

Yaşamın erken dönemlerinde ortaya çıkan ve bireyin gelecek yaşam dönemlerini etkileyen Yetişkin ayrılma anksiyetesi için çocukluk yaşantısında önlemler alınarak bu durumun engellenmesi önerilebilir.

Bu araştırmanın ışığında benzeri konularda araştırma yapacak olan bireyler daha büyük bir örneklem grubu ile çalışmayı yönetmesi, daha çok kişiden veri toplaması, daha genel sonuçların elde edilmesi adına yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (1998). Ankara'da Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Sosyal Hizmetler Kuruluşlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Akar, H. (2005). Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar İle Yardım Talebi Olmayan Ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyumu Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması,. *Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Dergisi*.
- Akdeniz, F., Oral, T., & Aldemir, E. (2017). *Aile Hekimleri İçin Psikiyatri*. Ankara: Bayt Yayınevi.
- Akman, Y. (1988). Serbest Oyun Yapılanmış Oyun ve Model Alma Tekniklerinin Anaokuluna Yeni Başlayan Çocuklarda Görülen Ayrılık Kaygısının azaltılmasındaki Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 99-104.
- Alkan, M. (2007). Duygudurum Ve Anksiyete Bozukluklarında Panik Agorafobik Spektrumun Ve Erişkin Ayrılma Anksiyetesinin Komorbiditesi Ve Etkileri. İzmir: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi.
- Alkanlar, S. (2005). *Virginia satir ile aileye bir bakış*. V.K.V. Koç İ.Ö.O. Bakış Aile Terapisi Ödev Notları.
- Anar, B. (2011). *Evli ve çalışan yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu ve iş doyumu ilişkisinin incelenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi, .
- Andersona, S., Russel, S. C., & Schumm, R. W. (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: afurther analysis. *Journal Of Marriage And The Family*, 45(2), 127-139.
- Anthony, G. (2013). *Sosyoloji*. Kırmızı Yayınları.

- Aslan, B. (2018). Erken evlenen kadınların psikolojik belirtileri ve evlilik uyumlarını etkileyen faktörler. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Atabek, Ü. (2002). *İletişim ve teknoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Atalay, Y. (2010). Genç yetişkinlerin çocuk yetiştirme tutumları ile algıladıkları ana-baba davranışları arasındaki ilişki. İzmir: Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Bandelow, B., Tichauer, G. A., & Spath, C. (2001). Separation anxiety and actual separation experiences during childhood in patients with panic disorder. *Can J Psychiatry*, 52-948.
- Baucom, H. D., Sayers, L. S., & Sher, G. T. (1990). Supplementing behavioral marital therapy with cognitive restructuring and emotional expressiveness training: an outcome investigation. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 58(5), 636-645.
- Bayrami, M., Heshmati, R., & Karami, R. (2011). Anxiety: Trait/State, sensation seeking and marital satisfaction in married women. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 30, 765-770.
- Birliği, A. P. (1994). *Mental bozuklukların tanısai ve sayımsai el kitabı, (Dsm-Iv) (Çev. Ed.: E Köroğlu)*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Birliği, A. P. (1995). *Mental Bozuklukların Tanısai Ve Sayımsai El Kitabı, Dördüncü Baskı (Dsm-Iv)*, . Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Birliği, A. P. (2000). *Psikiyatride hastalıkların tanımlanması ve sınıflandırılması elkitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (Dsm-Iv-Tr)*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Birliği, A. P. (2014). *Ruhsal Bozuklukların Tanısai Ve Sayımsai El Kitabı, Çev. Ertuğrul Köroğlu*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

- Bishop, D., Epstein, N., Keitner, G., & Miller, İ. (2000). The mc master approach to families: theory, assessment, treatment and research. *Journal Of Family Therapy*, 22, 168-189.
- Bıyıkoğlu, E. B. (2012). Evlilik uyumunun mükemmelliyetçilik özellikleri stresle başa çıkma stratejileri ve cinsiyet açısından incelenmesi. İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Bograd, R., & Spilka, B. (1996). Self-Disclosure and marital satisfaction in midlife and late life remarriages. *The International Journal Of Aging And Human Development*, 42(3), 161-172.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: separation: anxiety and anger*. New York: Basic Books.
- Bozkurt, G. (1979). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bögels, S., & Knappe, S. (2013). Adult separation anxiety disorder in Dsm-5. *Clinical Psychology Review*, 33(5), 74-663.
- Bradbury, T., Fincham, N., Frank, D., & Steven, R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A Decade In Review. *Journal Of Marriage And The Family*, 62, 964-980.
- Bulut, I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği (Adö) El Kitabı*. Ankara: Özgüzelış Matbaası.
- Bulut, I. (1993). *Ruh hastalığının aile işlevlerine etkisi*. Ankara: Başbakanlık Kadın Ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları .
- Büyüksahin, A., & Hovardaoğlu, S. (2000). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- Cavkaytar, A. (2012). *Özel eğitimde aile eğitimi ve rehberliği*. Ankara: Vize Basın Yayın.

- Committee, P. P. (2004). Maternal depression and child development. *Paediatr Child Health*, 9(8), 575-583.
- Coombs, N. R. (2005). *Family therapy: review preparing for comprehensive and licencing examination*. Lawrence Earlbaum Associates Incorporated.
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma psikoterapi kuram ve uygulamaları*. Ankara: Metis Yayıncılık.
- Cyranowski, J., Shear, M. K., Rucci, P., & Ellen, F. (2002). Adult separation anxiety: psychometric properties of a new structured clinical interview. *Journal Of Psychiatric Research*, 36, 77-86.
- Çağ, P. (2001). *Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çakmak, B. (2016). *Çocukluk çağı travmaları ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişki*. İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi.
- Çakmak, T. Ö. (2015). *Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması (Diyarbakır İli Örneği)*. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Çelik, M., & Yazgan, B. İ. (2009). Evlilik doyum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çetin, B. T. (2010). *Evlilik doyumunun bazı değişkenlere göre yordanması*. İzmir: Ege Üniversitesi.

- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Demir, Y., & Durmuş, E. (2015). Uzun evlilikler: bir yastıkta kırk yıl. *The Journal Of International Social Research*, 8(36), 636-645.
- Demiray , Ö. (2006). Evlilik uyumunun demografik özelliklere göre incelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dicle Üniversitesi,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Demirdiş, E. (2004). *Ergenlik dönemindeki bireylerin ana-babalarının ayrılık kaygısı düzeyleri*. Samsun: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Denli, Ö. S. (2016). Evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla ilişkisinin incelenmesi.
- Dönmezer, İ. (2001). *Ailede iletişim ve etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erbek, E. B., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam: Psikiyatri Ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 18(1), 39-47.
- Erci, B., & Ergin, R. (2005). Women's Satisfaction With Their Marriage In Turkey. *Marriage And Family Review*, 37, 133-177.
- Ersanlı , K., & Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, 15(4), 226-237.
- Feigon, S., Waldmanı, L., & Florence, H. D. (2001). Genetic and environmental influences on separation anxiety disorder symptoms and their moderation by age and sex. *Behav Genet*, 31(5), 11-403.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik uyumu mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Fincham, F., & Bradbury, N. T. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family*, 797-809.
- Gilford, R., & Bengtson, V. (1979). Measuring marital satisfaction in three generations: positive and negative dimensions. *Journal Of Marriage And Family*, 41, 387-398.
- Gladding , T. S. (2012). *Aile terapistisi tarihi kuram ve uygulamaları. (Çev. Ed. İ. Keklik Ve İ. Yıldırım)*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Derneği.
- Gordon, M. (1999). *Sosyoloji sözlüğü, (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürücü)*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Gottman, J., & Silver, N. (1999). *The seven principles for making marriage work*. New York: Three Rivers Press.
- Güçlü, E. (2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Güleç, G. (2013). *Aile Yapısı Ve İlişkileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gülererli, N. (2014). *Öğretmenlerin evlilik uyumları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Beylikdüzü Örneği)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Güngör, C. (2007). *Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme*.
- Güngör, H. C. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. Ankara: Gazi Üniversitesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Gürsoy, Ç. (2004). *Kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi*. Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Güven , N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu ile ilişkisi*. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior And Personality: An International Journal*, 33, 313-328.
- Harriman, L. (1986). Marital adjustment as related to personal and marital changes accompanying parenthood. *Family Relations*, 34, 233-239.
- Harvey, M. D., & James, H. (1991). Bray evaluation of an intergenerational theory of personal development: family process determinants of psychological and health distress. *Journal Of Family Psychology*, 4, 298-325.
- Hatipoğlu, Z. (1933). The role of certain demografic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wives. Ankara: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Hawkins, L. J. (1968). Associations between companionship hostility and marital satisfaction. *Journal Of Marriage And The Family*, 30(4), 647-650.
- Heaton, B. T. (2002). Factors contributing to increasing marital stability in the united states. *Journal*, 23, 392-409.
- Heyman, R., Sayers, L. S., & Bellack, S. A. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjusment: an empirical comparison of three measures. *Journal Of Humanistic And Development*, 33(1), 21-31.
- Hortaçsu, N. (1991). *İnsan ilişkileri*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Huston, T., & Vangelesti, L. A. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: alongitudinal study. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 721-733.
- Hünler, O., & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Jose , O., & Alfons, V. (2007). Do demographics affect marital satisfaction. *Journal Of Sex & Marital Therapy*, 33(1), 73-85.

- Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4).
- Kafkaslı, R. (2019). *Evli bireylerde problem çözme becerisi ve evlilik doyumu ile somatizasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi.
- Kalmijin, M., De, G. P., & Poortman, A.-R. (2004). Interactions between cultural and economic determinants of divorce in the netherlands. *Journal Of Marriage And Family*, 75-89.
- Kankaya, D. (2015). *Evli bireylerde aldatma eğilimi ve cinsel yaşantılar*. İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi.
- Kansız, M., & Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Kaplan, H., Sadock, B. J., & Grebb, J. A. (1994). *Synopsis Of Psychiatry, Behavioral Sciences Edition (Ed. David C. Retford)*. Clinical Psychiatry Seventh.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Evi.
- Kasapoğlu, F., Kutlu, M., & Durmuş, E. (2017). Evli bireylerde kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik doyumu arasındaki ilişki: evlilikte özyeterlik algısının aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 469-487.
- Kavak, A. (2018). Evli bireylerde çatışma yönetimi ve evlilik doyumu.
- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Kaymak, S. Ö. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.
- Kılıç, E. (2017). *Bağlanma biçimlerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.

- Koçak , R., & Çelik, C. K. (2009). Okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlikleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 52-60.
- Koçak, R. (2008). Okul yöneticilerinin evlilik doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Saü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 127-139.
- Kolburan, G. (1998). *Eş öldürme olgularında sosyal kültürel ve psikolojik faktörler*. İstanbul: Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Kublay, D. (2013). *Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Kurumu, B. A. (1990). *1. Aile Şurası: Raporlar görüşmeler kararlar*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Kut, S. (1994). Uluslararası aile yılı özel ihtisas komisyon raporları.
- Lapsley, D. K., Rice, K. G., & Shadid, G. E. (1989). Psychological separation and adjustment to college. *Journal Of Counseling Psychology*, 36(3), 286-294.
- Lee, G., & Shehan, L. C. (1989). Retirement and marital satisfaction. *J. Gerontol*, 44, 226– 230.
- Lichter, D., & Tand, J. (2009). Religion and marital quality among low-income couples. 38, 168–187.
- Manicavasagar, V., & Silove, D. (1997). Is there an adult form of separation anxiety disorder, A Brief Clinical Report,. *Aust Nev Z J Psychiatry* , 31(2), 299-303.
- Manicavasagar, V., Marnane, C., Pini, S., Abelli, M., Rees, S., & Eapan, V. (2010). Adult separation anxiety disorder: a disorder comes of age. *Curr Psychiatry Rep*, 12(4), 7-290.
- Manicavasagar, V., Silove, D., & Curtis, J. (1997). Separation anxiety in adulthood: a phenomenological investigation. *Comprehensive Psychiatry*, 38, 274-282.

- Manicavasagar, V., Silove, D., & Curtis, J. (2000). Continuities of separation anxiety from early life into adulthood. *J AnxietyDisord*, 14, 1-18.
- Manicavasagar, V., Silove, D., & Curtis, J. (2000). Continuities of separation anxiety from early life into adulthood. *J AnxietyDisord*, 14(1), 1-18.
- Manicavasagar, V., Silove, D., & Rapee, R. (2001). Parent-Child concordance for separation anxiety: a clinical study. *J AffectDisord*, 65(1), 81-84.
- Manicavasagar, V., Silove, D., & Wagner, R. (2003). DROBNI Juliette, A brief self-report questionnaire for measuring separation anxiety in adulthood. *Comprehensive Psychiatry*, 44(2), 146-153.
- Manicavasagar, V., Silove, D., & Wagner, R. (2003). Self-Report questionnaire for measuring separation anxiety in adulthood. *Compr Psychiatry*, 44(2), 146-153.
- Maysless, O., & Scher, A. (2000). Mother's attachment concerns regarding spouse and infant's temperament as modulators of maternal separation anxiety. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry Allied Discip*, 41, 917-925.
- Mertol, S. (2011). Yetişkin Ayrılma anksiyetesi bozukluğu hastalarında mizaç ve karakter özellikleri. İzmir: Tıp Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Ogliari, A., Spatolaca, C., Pesenti-Gritti, P., Medda, E., Penna, L., Stazi, M., . . . Fagnani, C. (2010). The role of genes and environment in shaping co-occurrence of dsm-iv defined anxiety dimensions among Italian twins aged. *Anxiety Disord*, 24(4), 9-433.
- Özabacı, H. (2010). *Evlilik Öncesi İlişkiler*, H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler Ve İletişim Becerileri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik Ve Aile Terapisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim Ve Yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özkan, S. (2014). *Evlilik Öncesi Danışmanlık Rehberi*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın Ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı.

- Özten , E., Tufan, A. E., Eryılmaz, G., Sayar, G., & Bulut, H. (2016). The prevalence of adult separation anxiety disorder in a clinical sample of patients with attention-deficit/ hyperactivity disorder, 2016, Cilt:17, Sayı:6, 459-465. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(6), 459-465.
- Özüğurlu, K. (2013). *Evlilik raporu.evlilik ve yaşam birlikteliği*. İstanbul: Altın Kitaplar Bilimsel Sorunlar Ve Başvuru Dizisi.
- Peterson, C., Donald, B., & Elliott, M. J. (1989). The relationship between sexrole identity and marital adjustment. *Sex Roles*, 21(11), 757-787.
- Pini, S., Abelli, M., & Shear, K. (2010). Frequency and clinical correlates of adult separation anxiety in a sample of 508 outpatients with mood and anxiety disorders. *Acta Psychiatr Scand*, 122(1), 40-46.
- Pini, S., Shear, K., & Cardini, A. (2012). The relationship between adult separation anxiety disorder and complicated grief in a cohort of outpatients with mood and anxiety disorders. *J AffectDisord*, 1(3), 64-68.
- Rho, J. J. (1989). Multiple factors contributing to marital satisfaction in koreanamerican marriages and correlations with three dimensions of family. Kansas: Life Satisfaction- Marital Parental And Self-Satisfactions (UnpublishedDoctoralDissertation), StateUniversity.
- Sarı, T. (2012). *Evli bireylerin ebeveyn algıları, otomatik düşünceleri ve bağlanma stillerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 41-47.
- Savaşır, I., & Senar, B. (2003). *Depresyonun bilişsel-davranışçı tedavisi bilişsel-davranışçı terapiler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Schmitt, M., Kliegel, M., & Shapiro, A. (2007). Marital interaction in middle and old age: a predictor of maritalsatisfaction. 65, 283-300.
- Senadim, E., Tiryaki, A., & Ünal, F. (2003). Ayrılık kaygısı bozukluğu olan çocuklarda sosyodemografik ve klinik özellikler. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 1, 3-8.

- Sezer, Ö. (2005). Kadınların uyum düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 87-98.
- Shear, K., Robert, J., & Walters, E. (2006). Prevalance and correlates of estimated dsm-iv child and adult separation anxiety disorder in the national comorbidity survey replication. *Psychiatry*, 163, 1074-1083.
- Silove, D. (1995). Is Early Separation Anxiety A Specific Precursor Of Panic Disorder–Agoraphobia? A Community Study. *Psychol Med*, 25(2), 405-411.
- Silove, D., & Marnane, C. (2013). Overlap of symptom domains of separation anxiety disorder in adulthood with panic disorder-agoraphobia. *Journal Of Anxiety Disorders*, 27(1), 7-92.
- Silove, D., Alonso, J., Bromet, E., & Gruber, M. (2015). Pediatric-onset and adult-onset separation anxiety disorder across countries in the world mental health survey. *Am J Psychiatry*, 172(7), 56-647.
- Sinanoğlu, F. A., & Ulutaş, İ. (2017, 01 04). *Çocuklarda Kaygı ve Bunu Etkileyen Etmenler*.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/145/alisinanoglu.htm. adresinden alındı
- Smith, C., & Perou, R. (2002). *Lesense parent education, Handbook Of Parenting*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Sorokowski, P., Marta, K., & Sorokowska, A. (2017). Marita lsatisfaction sex age marriage duration religion number of children economic status education and collectivistic values. *Front Psychology*, 8, 1199.
- Stewart, M. R. (2012). The impact of length of relationship on conflict communication and relationship satisfaction in couples proquest. *Graduate Thesis and Dissertations*, 74-124.
- Sturge-Apple, M., Cummings, M., & Davies, P. (81(4), 1320-1335). Typologies of family functioning and children's adjustment during the early school years. 2010.

- Sullivan, F. B., & Schwebel, I. (1995). Relationship beliefs and expectations of satisfaction in marital relationships: implications for family practitioners. *The Family Journal*, 3(4), 298-305.
- Şendil, G., & Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. 28, 15-34.
- Şenel, H. G. (2010). *Eş seçimi kararı evlilik okulu: evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şener, A., & Terzioğlu, R. G. (2002). *Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayını.
- Tan, H. (1976). *Psikolojik danışma ve evlilik sorunları*. Tecrübi Psikoloji Çalışmaları.
- Tarhan, N. (2011). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşköprü, M. (2013). Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's Thesis. İstanbul: İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Terman, M. L., & Bottenwieser, P. (1935). *Personality factors in marital compatibility*. Journal Of Social Psychology.
- Terre, L., Poston, S. W., & Foreyt, J. (2004). *Does Family of origin functioning predict adult somatic complaints*. PsychologyAndHealth.
- Tezer, E. (1986). Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: algılama ve doyum. Ankara: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: evlilik yaşamı ölçeği. *Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 2(7).
- Toros, F. (2002). Zihinsel ve/veya bedensel engelli çocukların anne ve babalarında anksiyete depresyon ve evlilik uyumunun değerlendirilmesi. *3p Dergisi*, 10(3), 267-276.

- Turgut, İ. (2016). *Çocuk sahibi olan ve olmayan evli kadınların ayrılma anksiyetesi ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). *Cinsiyet evlilik uyumu depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir çalışma*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Tutarel-Kışlak, Ş., & Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Tuzcu, A. (2017). Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Uçar, E. (2018). *Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık Evlilik Doyumu Ve Problem Çözme*. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Urgancı, Ç. (2018). *İstanbul 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının mesleki tükenmişlik düzeyleri, algılanan stres düzeyi ve stresle başa çıkma stillerinin evlilik doyumunu yordama gücü*.
- Uşaklı, N. (2010). *Evli bireylerin evliliğe uyumda karşılaştığı sorunlar ve eğitim ihtiyaçları*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi Ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı.
- Üncü, S. (2007). *Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yanar-Güngör, Z. (2019). *Evli bireylerde yaşam doyumunun yordayıcısı olarak evlilik doyumu ve bağlanma boyutları*.
- Yiğit , E. (2018). *Evli kadınlarda aile içi şiddet ile evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Yıldırım, Ş. (2017). *Görücü usulü evlenen ve flört ederek evlenen çiftlerin duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme düzeylerinin evlilik doyumuna etkisi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi.

Yıldız, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi*, 1(4), 12-20.

Yıldız, M. A., & Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 67-80.

EKLER

EK-A

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın katılımcılar;

Aşağıda sizi tanımamıza yönelik bazı sorular bulunmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Test üzerinde kimliğinizi belirten herhangi bir soru bulunmamaktadır. Bu nedenle her soru için mümkün olduğunuzca samimi bir şekilde size uyan cevabı işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi cevaplandığınızdan emin olun. Katılımınız için teşekkür ederim.

Çalışmaya katılmayı onaylıyorum. evet hayır

1. Kaç yaşındasınız?

17-25 26-30 30-35 35-40 40 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz : ()Kadın () Erkek

3.Çalışma durumunuz nedir? () Çalışmıyorum () Çalışıyorum

4.Maddi gelirinizden memnun musunuz? Evet Hayır

5. Eğitim durumunuz nedir?

Okur-yazar değil Okur -yazar İlkokul mezunu Ortaokul mezunu

Lise mezunu Üniversite mezunu Yüksek lisans ve üzeri

6. Bilinen bir rahatsızlığınız var mı(bedensel ya da tıbbi)? Evet Hayır

7. Psikiyatrik bir rahatsızlığınız var mı(bedensel ya da tıbbi)? Evet Hayır

8. Ailenizden hiç şiddet gördünüz mü? Evet Hayır

9. Herhangi bir kaza veya yaralanma olayı yaşadınız mı ? Evet Hayır

EVLİLİK DOYUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

	Bana hiç uygun değil (1)	Bana uygun değil (2)	Bana biraz uygun (3)	Bana uygun (4)	Bana tamamen uygun (5)
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.					
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.					
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.					
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.					
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.					
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.					
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum					
8. Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum					
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz					
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.					
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kâbustur.					
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor					
13. Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.					

YETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ

AYRILMA ANKSİYETESİ BELİRTİ ENVANTERİ	Hiç Hissetmedim	Nadiren Hissettim	Sıklıkla Hissettim	Çok Sık Hissettim
Aşağıdaki cümleler çocukluğunuzda (18 yaş altında) yaşayabileceğiniz bazı korkulara ilişkindir; lütfen hatırlamaya çalışarak, “tüm soruları” yanıtlayınız. Ben 18 yaşından küçükken...				
1- Size yakın olan kişilerle birlikte evinizdeyken kendinizi daha güvende hissettiniz mi?				
2- Evinizden saatlerce uzak kalmakta zorluk çektiniz mi?				
3- Çantanızda veya cüzdanınızda size güven ya da huzur veren bir şeyler taşıyor musunuz?				
4- Uzun bir yolculuğa çıkmak üzere evden ayrılmazdan önce aşırı stres yaşadınız mı?				
5- Size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördüğünüz oldu mu?				
6- Bir yolculuğa çıkmanızdan önce size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili aşırı stres yaşadınız mı?				
7- Günlük işleriniz aksadığında çok huzursuz olur musunuz?				
8- Size en yakın kişilerle olan ilişkilerinizin yoğunluğu konusunda endişelendiniz mi? Örneğin çok aşırı bağlı olmanızdan dolayı.				
9- İşiniz veya diğer düzenli ev dışı uğraşlarınız için evinizden ayrılmadan önce baş ağrısı, mide ağrısı ya da bulantı gibi (veya başka) belirtiler oldu mu?				
10- İnsanları yakınıınızda tutmak için çok fazla konuştuğunuzu fark ettiğiniz oldu mu?				
11- Size yakın kişilerden ayrıldığımızda (örneğin işe gitmek ya da evden dışarıya çıkmak için), özellikle onların nerede oldukları konusunda endişelendiniz mi?				

12- Gece tek başınıza uyumakta güçlük çeker misiniz? Örneğin bir yakınınız evdeyse daha iyi uyur musunuz?				
13- Size yakın olan kişilerin seslerini işitebiliyor ya da televizyonun veya radyonun sesini duyuyorsanız daha kolay uyuduğunuzu fark ettiniz mi?				
14- Size yakın olan kişilerden uzak kaldığınızı düşündüğünüzde çok sıkıntı yaşadınız mı?				
15- Evinizden uzakta olmayla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördünüz mü?				
16- Yakınlarınızın ciddi bir zarar görebileceği hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, bir trafik kazası geçirmeleri veya ölümcül bir hastalığa yakalanmaları gibi.				
17- Günlük olağan işlerinizi yaparken, size yakın olan kişilerle bağlantı kurmanızı engelleyecek değişimlerin olması sizi çok huzursuz eder mi?				
18- Önemsediğiniz insanların sizi terk edeceği konusunda çok fazla endişelenir misiniz?				
19- Hiç, evde ya da yatak odasında ışıklar açıkken daha iyi uyuduğunuzu fark ettiğiniz mi?				
20- Özellikle size yakın kişiler evde değilse, evde tek başınıza kalmaktan kaçınmaya çalışır mısınız?				
21- Size yakın olanlardan ayrıldığınızı ya da onların sizi terk ettiğini düşündüğünüzde, aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız (örneğin, aniden titreme, terleme, çarpıntı, nefes darlığı gibi) oldu mu?				
22- Size yakın olan kişilerle düzenli olarak (örneğin her gün) telefon görüşmeleri yapamadığınızda sıkıntı yaşadığınızı fark ettiniz mi?				
23- Önemsediğiniz birisi sizi terk ettiğinde, bu durumla başa çıkamayacağınızdan ya da onsuz yapamayacağınızdan korktunuz mu?				
24- Size yakın olan kişilerden ayrıldığınızda aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız (örneğin ani titreme, terleme, çarpıntı, nefes darlığı gibi) oldu mu?				

25-Sizi, yakın olduğunuz birilerinden ayırabilecek muhtemel olaylarla hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, işle ilgili gereklilikler gibi.				
26- Hiç, size yakın olan kişiler “çok fazla konuştuğunuzu” söylediler mi?				
27- Bazı insanlarla olan ilişkilerinizin, onlar için sorunlar oluşturacak kadar yakın olduğu konusunda endişelenir misiniz?				

